



Nina Häkkinen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)-diakoni
Opinnäytetyö, 2022

ISYYDEN TUKI JA VERTAISTOIMINTA

Isien kokemuksia ja ajatuksia
vanhemmuuden tuesta ja vertaistoiminnasta Mäntsälässä



TIIVISTELMÄ

Nina Häkkinen

Isyyden tuki ja vertaistoiminta – Isien kokemuksia ja ajatuksia vanhemmuuden tuesta ja vertaistoinnasta Mäntsälässä

54 s, 1 liite

Kevät 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)-diakoni

Opinnäytetyössä selvitettiin Mäntsälän ja sen ympäryskunnissa asuvien isien kokemuksia ja ajatuksia isyydestä, vanhemmuuden tuesta sekä vertaistoinnasta, joita Mäntsälän seurakunta ja kunta ovat tarjonneet. Lisäksi selvitettiin isien toiveita ja tarpeita liittyen vertaistoimintaan ja erilaisiin isyyden tuen palveluihin. Tulosten pohjalta Mäntsälän diakoniseen perhetyöhön liittyvää isyyden tukea ja vertaistoimintaa voidaan arvioida ja kehittää. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää myös Mäntsälän kunnan avoimen perhekeskuksen isyyden ja parisuhteiden tukemiseen liittyvän toiminnan suunnittelussa.

Opinnäytetyö on kvantitatiivinen ja työhön liittyvä kyselytutkimus toteutettiin anonyyminä Webropol-kyselynä. Kysely lähetettiin Mäntsälän seurakunnan tai kunnan isyyden tuen palveluihin osallistuneille isille sähköpostitse. Linkki kyselyyn jaettiin lisäksi Keski-Uudenmaan isien Facebook -ryhmässä. Vastauksia kyselyyn tuli 12. Tutkimuksen tuloksia kuvattiin ja aineistoa analysoitiin määrällisen tutkimuksen menetelmin. Tutkimustulokset ovat suuntaa antavia vastausten vähäisen määrän vuoksi.

Tutkimuksesta ilmenee, että isät kokivat saaneensa monenlaista tukea ja hyötyä isien vertaistoimintaan osallistumisesta. Merkittävimmät hyödyt olivat arjessa jaksamiseen liittyvän tuen ja vertaiskokemusten saaminen, lapseen liittyvän vuorovaikutussuhteen vahvistuminen sekä isän identiteetin vahvistuminen. Merkittävimmin isyyteen vaikuttavina haasteina isät kokivat stressin, huolen kumppanin jaksamisesta sekä riittämättömän yönunen. Vahvuuksikseen isät kertoivat läsnäolon ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot sekä jaksamista tukeviksi tekijöiksi perheen yhteisen tekemisen ja luonnossa liikkumisen. Isyyttä vahvistavalta ja perhettä tukevalta toiminnalta toivottiin eniten keskusteluapua, vertaisryhmiä, parisuhteen tukea, monenlaisia retkiä ja leirejä sekä isien omaa retki- ja harrastustoimintaa.

Tuloksista käy ilmi isyyden tuen tarpeellisuus ja vaikuttavuus tutkimukseen vastanneiden osalta. Johtopäätöksinä todetaan, että isyyden tuki ja vertaistoiminta vahvistaa monipuolisesti sekä isien, että koko perheen hyvinvointia. Jotta perheille suunnatut palvelut mahdollistaisivat isien osallisuuden ja osallistumisen, edellyttää se isien nykyistä parempaa huomioimista seurakuntien ja kuntien palvelurakenteissa ja toimintatavoissa.

Avainsanat: Diakoninen perhetyö, Isyyden tuki, Isyys, Kirkon perhetyö, Vertaistoiminta

ABSTRACT

Nina Häkkinen

Paternity support and peer activities – The experiences of fathers and thoughts on parental support and peer activities in Mäntsälä

54 p., 1 appendix

Spring 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The thesis studied the experiences and thoughts of the fathers living in Mäntsälä and its surroundings about paternity, parental support and peer activities provided by the Mäntsälä parish and municipality. Also, the wishes and needs of fathers related to peer activities and various paternity support services were surveyed. The aim is that based on the results, paternity support and peer activities related to Mäntsälä's diaconal family work can be evaluated and developed. Also, the aim is that the thesis study can be utilized in the planning of activities related to supporting paternity and couple relationships in the Mäntsälä municipality's open family center.

The quantitative thesis was carried out/conducted as an anonymous Webropol survey. It was sent by email to the fathers who participated in the paternity support services of the Mäntsälä parish or municipality. The link to the survey was also shared in the fathers of Keski-Uusimaa (Keski-Uudenmaan iskät) Facebook group. There were 12 responses to the questionnaire. The results of the study were described, and the data were analysed using quantitative research methods. The survey results are indicative due to the small number of responses.

According to the findings of this research, the fathers felt they had received a wide range of support and benefits from participating in the peer activities for the fathers. The most significant benefits were getting support and peer experiences related to coping with everyday life, strengthening the child-related interaction, and strengthening identity as a father. The most significant challenges to fatherhood were stress, worry related to the partner's coping, and insufficient sleep. As their strengths the fathers described the skills related to presence and interaction, as well as family activities and spending time in the nature as factors supporting coping. Most wished for activities to strengthen paternity and support the family were discussion help, peer groups, support for relationships, a variety of trips and camps, and the fathers' own camping and hobby activities.

The results showed the necessity and effectiveness of paternity support for the respondents. In conclusion, it was found that paternity support and peer support strengthen the well-being of both fathers and the whole family in many ways. In order to the services aimed at families to enable the involvement and participation of fathers, better consideration of fathers in the service structures and operating methods of parishes and municipalities is required.

Keywords: church family work, diaconal family work, fatherhood, fatherhood support, peer activity

Sisällys.....	
1 JOHDANTO	5
2 NÄKÖKULMIA ISYYTEEN.....	6
2.1 Merkityksellinen isyys.....	6
2.2 Isyyden haasteet ja voimavarat.....	8
2.3 Tasa-arvoinen vanhemmuus perhepalveluissa.....	10
3 PERHELÄHTÖINEN KIRKKO.....	13
3.1 Perhetyön suuntaviivat Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa.....	13
3.2 Perhetyö seurakunnissa.....	14
3.3 Isät seurakunnan perhetyön näkökulmasta.....	15
3.4 Isyyden tuki Mäntsälän seurakunnassa	17
4 VERTAISTUKI JA SEN VAIKUTTAVUUS ISIEN NÄKÖKULMASTA	19
4.1 Vertaistuen käsitteet ja ulottuvuudet	19
4.2 Vertaistuen ja vertaistoiminnan merkitys isille	20
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	22
5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	22
5.2 Tutkimuksen tausta ja yhteistyökumppani.....	23
5.3 Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät.....	24
6 TUTKIMUSTULOKSET	26
6.1 Vastaajien taustaa	26
6.2 Isyyden haasteet ja vahvuudet sekä voimavarat vanhempana	26
6.3 Vertaistoimintaan osallistuminen ja sen merkitys.....	28
6.4 Vertaistoimintaan, isyyden tukeen ja palveluihin liittyvät toiveet	30
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
7.1 Isien vahvuudet ja haasteet	33
7.2 Voimavaroja perheen yhteisestä tekemisestä ja luonnosta.....	35
7.3 Isyyden tuen ja vertaistoiminnan merkitys.....	36
7.4 Isien toiveet	37
8 POHDINTA	38

8.1 Tulevaisuuden haasteet ja jatkotutkimusaiheet.....	38
8.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	40
8.3 Ammatillisuuden kehittyminen.....	41
LÄHTEET.....	43
LIITE 1.	50
LIITE 2.	53

1 JOHDANTO

Suomalainen yhteiskunta elää jatkuvassa muutoksessa. Perhe-elämän ja vanhemmuuden jatkuvat muutokset vaativat monenlaista sopeutumista ja reagointikykyä. Viime vuosikymmeninä on havahduttu huomaamaan, miten isien rooli on muuttunut keskusteltaessa perhe-elämän ja vanhemmuuden kysymyksistä. Vanhemmuutta tukevat rakenteet ja lapsiperheille kohdennetut palvelut ovat aiemmin suosineet äitejä isien ohitse (Aalto 2010, s. 32–33). Isien oikeus tasavertaiseen kohteluun vanhempana myös kodin ulkopuolella on muuttanut pikkujalkaa yhteiskunnan palvelujärjestelmiä. Silti sukupuolten välinen tasa-arvo ei edelleenkään täysin toteudu isien ja äitien välillä muun muassa kuntien ja seurakuntien perhepalveluissa ja tukimuodoissa sekä huoltajusasioissa (Kumpusalo, 2018, s.75–79). Tutkimusten mukaan isät kokevat monenlaisia ristipaineita ja riittämättömyyden tunteita, joita tuottavat muun muassa arjen kiireisyys, yhteiskunnan vaatimukset työelämän uudistuksista ja uudenlaisesta perhe-elämän rooleista (Rotkirch 2010; s. 47–48; Säyrylä 2017, s. 55). Kun isyys on voimakkaassa murroksessa, on isille kohdennetuille palveluille, isyyden tuelle ja vertaistoiminnalle tilausta ja tarvetta.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kartoittaa Mäntsälän seurakunnan sekä kunnan järjestämässä isätoiminnassa mukana olleiden isien kokemuksia kyseisestä toiminnasta. Tavoitteena on lisäksi tutkia, minkälaisia vanhemmuuden haasteita ja voimavaroja heillä on sekä minkälaisia palveluja, vertaistukea ja mahdollisia uusia toimintamuotoja isät toivovat sekä oman, että perheensä hyvinvoinnin tueksi.

Yhteistyökumppanina opinnäytetyölle toimi Mäntsälän seurakunta. Mäntsälän kuntaan on perustettu Keski-Uudenmaan perhekeskuksen kohtaamispaikka, jossa myös seurakunta järjestää isille toimintaa. Toimintaa toteutetaan matalan kynnyksen palveluna ja sen pääpaino on isyyden ja vanhemmuuden tukemisessa. Opinnäytetyön tutkimustuloksia on tarkoitus hyödyntää sekä seurakunnan isätoiminnan kehittämisessä, että kunnan perhekeskuksen kohtaamispaikan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

2 NÄKÖKULMIA ISYYTEEN

2.1 Merkityksellinen isyys

Erilaiset tutkimukset osoittavat, että vanhemmaksi tulo on useimmille miehille parasta, mitä heidän elämässään on tapahtunut. Isäksi tuleminen koetaan luonnolliseksi ja perheen merkitys on kaikki kaikessa. (Mesiäislehto-Soukka, 2005, s. 120–121; Paajanen, 2005, s. 51; Eerola, 2008, s. 88.) Väestöliiton vuoden 2005 perhebarometrissä 95 % vastaajista koki perhe-elämän, vanhemmuuden ja parisuhteen olevan kaikkein tärkein asia elämässä. Lähes kaikki vastaajista piti yhtenä tärkeimpänä asiana elämässään sitä, että on hyvä isä/äiti lapsilleen. (Paajanen, 2005, s. 33.) Väestöliiton vuoden 2006 perhebarometrissä 90 % tutkimukseen vastanneista isistä oli tyytyväisiä isyyteensä sekä elämäänsä ylipäättään (Paajanen, 2006, s. 66).

Isyys koetaan tutkimusten mukaan elämän merkittävimmäksi asiaksi, mutta mitä sitten tarkoittaa hyvä isyys? Yhteiskunnallisessa keskustelussa nousee usein esille sanapari ”hyvä isä ja hyvä äiti”, mutta näiden käsitteiden sisältö on ajan saatossa muuttunut. Monet isät kokevatkin hämmennystä yrittäessään löytää vastauksia kysymykseen, kuinka olla hyvä isä lapsilleen. Omannäköistä isyyttä on haasteellista rakentaa, kun yhteiskunta tuottaa erilaisia paineita ja monenlaisia ärsykejä siitä, kuinka toteuttaa hyvää isyyttä, jaettua vanhemmuutta ja hehkeää parisuhdetta. Paineita koetaan myös suhteessa työyhteisön ja ystäväpiirin odotuksiin sekä itsensä toteuttamiseen. (Huttunen 2001, s. 149–150; Eerola, 2008, s. 70.)

Isyysidentiteetti muodostuu aina suhteessa aikaan, yhteiskuntaan sekä kulttuuriin ja niiden luomiin vanhemmuus- ja perhekäsityksiin. Paitsi yhteiskunnasta nousevilla velvoitteilla ja odotuksilla, myös isän omalla historialla ja isän mallilla sekä parisuhteesta syntyvillä odotuksilla on vaikutusta isän identiteetin rakentamisessa. (Mykkänen, 2010, s. 65.) Kovin monta vuosikymmentä ei ole kulunut siitä, kun hyvän isän mittarina pidettiin auktoriteettia, kurinpitoa ja kykyä elättää perheensä. Vielä 1980-luvulla psykologiset näkemykset isyydestä perustuivat

yksimielisesti malliin, jossa isän rooliksi muodostui olla äitiä etäisempi ja autoritäärisempi vanhempi lapselleen tehtävänänsä tehdä lapsistaan kunnan kansalaisia. Nämä yksipuoliset isyyden määritelmät ja normit ovat jääneet historiaan ja nykypäivän isyyksikäsitteykset perustuvat paljon moninaisempiin isyyden malleihin. (Huttunen, 2001, s. 12–13, 151–153.)

Isyystutkija Jouko Huttunen (2001, s. 58–62) lähestyy isyyttä biologisen, juridisen, sosiaalisen ja psykologisen määrittelyn kautta. Biologinen isyys on kapea näkökulma isyyteen, joka perustuu hedelmöittymiseen. Juridisessa isyydessä on kyse yhteiskunnan sanelemista oikeuksista ja velvollisuuksista. Sosiaalinen isyys syntyy vuorovaikutuksen ja huolenpidon myötävaikutuksella. Psykologinen isyys taas perustuu merkitykselliseen tunne- ja kiintymyssuhteeseen. Isyyden eri sitoutumisastetta voi tarkastella aktiivisuuden ja passiivisuuden kautta. Sitoutunein isä on aktiivinen ja hoitoon vahvasti osallistuva isä. Aktiivinen, mutta heikommin sitoutunut isä toimii rutiininomaisesti ja äitiä auttaen, lapsiaan leikittäen ja isyyttään arvostaen, kun taas passiiviselle isälle ominaista on isyyden merkityksellisyyden ymmärtämättömyys sekä miehinen kypsymättömyys. (Huttunen 2001, s. 85–92.)

Huttunen käsittelee isyyttä myös ohenevuuden ja vahvistumisen määritelmillä. Yhteiskunnan aikaisemmin luomista ahtaista isyyden malleista vapautuneet miehet voivat nykyään rakentaa omien arvojen ja toiveiden mukaista isyyttä ja tämä on mahdollistanut paitsi vahvistuvan isäsuhteen rakentumista lapseen, mutta myös ohenevan suhteen muodostumisen. (Huttunen, 2001, s. 151–153.) Vahvaan isäsuhteeseen liitetään sitoutuneisuus, läheisyys ja lämpö, kun taas ohueen liittyvät etäisyys, muodostumaton isäsuhde ja isättömyys. Vahva isyys näyttäytyy siis positiivisena asiana ja ohut isyys lähes poikkeuksetta negatiivisena ja ei-toivottuna isyytenä, josta ei puhuta. Tilastollisina ilmiöinä ohutta ja vahvaa isyyttä on haasteellista todentaa, mutta muutamilla mittareilla arvioituna suomalainen isyys on vahvistunut ja edelleen vahvistumassa. (Huttunen, 2014, s. 187–189.)

Vaikka isyys ja sen muodot ovat ajan saatossa moninaistuneet, isyydestä puhutaan silti yllättävän usein vielä modernin ja perinteisen isyyden käsitteillä. Puhuttaessa modernista isyydestä korostetaan pehmeitä arvoja ja hoivaisuutta, kun taas perinteinen isän malli kuvaa kovia arvoja ja autoritäärisyyttä. Tällaiseen

mustavalkoiseen isäkuvaan perustaminen ei ole enää tutkimusten mukaan tätä päivää. Esimerkiksi Väestöliiton vuoden 2006 perhebarometrissa kävi hyvin ilmi, miten isien oli vaikeaa määritellä omaa rooliaan isänä modernin hoivaisän ja perinteisen leiväntuojan ja miehisen auktoriteetin välillä. Valinta näistä kahdesta roolista oli monelle hankalaa muun muassa siitä syystä, että isien rooli perheen elättäjänä johtuu taloudellisista syistä ja pakosta. Isät myös korostivat tarvetta ja halua jakaa hoivavanhemmuutta tasapuolisesti äidin kanssa sekä toisaalta olla lempeitä auktoriteetteja lapsilleen. (Paajanen, 2006, s. 66.)

2.2 Isyyden haasteet ja voimavarat

Lapsen saaminen mullistaa elämän ja tuo tullessaan valtavasti iloa ja mielekkyyttä sekä uudenlaisia voimavaroja elämään. Vuoden 2005 perhebarometrissä vastaajista noin 90 % koki isyyden muuttavan miehen elämää (Paajanen, 2005, s. 37–38). Vanhemmuus tuo miehen elämään monenlaista hyvää, kuten elämän merkityksellisyyden vahvistumista, itsetunnon kohentumista, vastuuntuntoisuuden ja empaattisuuden lisääntymistä sekä parisuhteen parantumista (Paajanen, 2005, s. 51–52; Hartikainen, 2015, s. 61–62). Eerolan (2008, s. 81) mukaan isien kokema psyykinen kasvu lapsettomasta ja vapaasta miehestä vastuulliseksi isäksi on ollut suurin yksittäinen tekijä, joka on vaikuttanut heidän isyyteensä. Tämä käy ilmi myös Mesiäislehto-Soukkan (2005, s. 121) tutkimuksesta, jonka mukaan isyys mahdollisti vastuullisuuden lisääntymisen, itsetunnon vahvistumisen sekä henkisen kasvamisen.

Tutkimuksissa voimavaroja lisäävistä asioista isät ovat nostaneet esille erityisesti läheisen vuorovaikutuksen, lapsen ja isän kahdenkeskisen ajan sekä lapsen kasvun, oppimisen ja kehityksen seuraamisen. Tärkeänä pidetään myös perheen yhteistä vapaa-aikaa, toimivaa arkea sekä arjessa lasten kanssa toteutuvia yhteisiä askareita. Tärkeitä jaksamista tukevia ja perhe-elämää tasapainottavia tekijöitä ovat näiden lisäksi myös isän oma aika, työ ja sosiaalinen verkosto. Perhearki toimii isien mukaan hyvänä ja tarpeellisena vastapainona työn kuormittavuudelle, ja isyyden ylipäättään on todettu tukevan terveellisiä stressinhallintakeinoja. Myös parisuhteella ja puolison tuella on merkittävä vaikutus voimavaroihin

ja hyvinvointiin. Esimerkiksi positiivinen kommunikointi ja vastavuoroinen tukeminen haastavissa tilanteissa ovat tutkimusten mukaan vahvistavia ja myönteisiä vanhemmuutta tukevia tekijöitä. (Mesiäislehto-Soukka, 2005, s. 121; Eerola, 2008, s. 82; Kivijärvi, ym., 2009, 64; Hartikainen, 2015, s. 57; Säyrylä, 2017, s. 64–69.)

Vanhemmuus on täynnä paitsi iloa ja onnea, myös monenlaisia haasteita. Tutkimuksissa isät ovat tuoneet esille haasteina muun muassa hyvän isän mallin puuttumisen, päihteiden käytön ja henkilökohtaiseen elämään sekä parisuhteeseen liittyvät vaikeudet. Parisuhteen hoitamiselle jäävä liian vähäinen aika sekä lastenhoitajien saamisen vaikeus on iso haaste useassa perheessä. (Säyrylä, 2017, s. 50.) Nina Halmeen (2009, s. 96, 116) tutkimukseen osallistuneista isistä alle puolet oli seksielämäänsä tyytyväisiä ja koki sen olevan uhka parisuhteen jatkumiselle. Parisuhteen tukeminen on tärkeää isyyttä vahvistavaa toimintaa, jolla on suoria vaikutuksia perheiden hyvinvointiin muun muassa positiivinen vaikutus isän ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen ja läsnäoloon. Halmeen tutkimuksesta nousi näkyvästi esille yhteys parisuhdetyytyväisyyden sekä isän ja lapsen yhdessäolon välillä. Mitä tyytymättömämpi isä oli parisuhteeseensa, sitä enemmän hänellä oli haasteita ja ristiriitoja vuorovaikutuksessa lapsen kanssa ja sitä vähemmän hän koki läsnäolon lapsen kanssa tärkeänä ja mielekkäänä.

Myös taloudellinen pärjääminen, väsymys sekä lapsen hoitamisen kuluttavuus ovat monissa perheissä vanhemmuutta ja omaa jaksamista haastavia tekijöitä (Paajanen, 2005, 58). Näiden lisäksi monet isät kokevat ristiriitaisia tunteita yrittäessään jakaa aikaansa itselle tärkeiden asioiden ja harrastusten sekä ystävien tapaamisen ja perheen välillä. Vaikka isäksi tulo on hienointa elämässä ja lasten kanssa halutaan viettää aikaa, isät tarvitsevat aikaa myös omille harrastuksille ja rentoutumiselle. (Eerola, 2008, s. 69; Hartikainen, 2015, s. 58.)

Tutkimuksista ilmenee myös lapsen kasvattamiseen sekä omaan vanhemmuuden taitoihin liittyvät puutteet ja haasteet. Vaikeutena isät ovat tuoneet esille esimerkiksi kurin ylläpitämisen. Myös lapsen vaativuus ja itkuisuus lisää tutkimusten mukaan isien stressiä. (Mesiäislehto-Soukka, 2005, s. 121; Säyrylä, 2017, s. 50.) Halmeen tutkimuksessa stressi nousee isoksi vanhemmuutta haastavaksi

tekijäksi, joka vaikuttaa sekä suoraan että epäsuorasti myös lapsen ja isän yhdessäolon määrään (Halme, 2009 s. 114–115). Stressi ja sen vaikutus vanhemmuuteen ovat olennaisia myös tässä tutkimuksessa.

2.3 Tasa-arvoinen vanhemmuus perhepalveluissa

Tutkimukset eivät anna kovin hyvää kuvaa siitä, miten isät kohdataan perhepalveluissa. Lähtökohtaisesti vanhemmuuteen suhtaudutaan perhepalveluissa tasa-vertaisuutta korostaen, mutta tämä jää usein periaatteeksi, joka ei käytännössä kuitenkaan toteudu. Useiden tutkimusten mukaan isät kokevat monet perheille kohdennetut palvelut edelleen äitikeskeisinä ja kokevat tulevansa niissä usein ohitetuiksi. Isät ovat turhautuneita siihen, että heitä kohdellaan perhepalveluissa usein toissijaisina vanhempina ja ovat tyytymättömiä saamaansa vanhemmuuden tukeen. Osa isistä kokee saavansa enemmän tukea omilta sukulaisiltaan ja ystäviltään kuin viranomaisilta. (Mesiäislehto-Soukka 2005, s. 124; Hellstén & Salonen 2011, s. 7; Kääriäinen, 2019, s. 59.)

Isät ovat tutkimuksissa tuoneet ilmi myös jäävänsä yksin kriisitilanteissa eivätkä koe saaneensa riittävästi tukea esimerkiksi avioeron jälkeen (Mesiäislehto-Soukka, 2005, s. 124; Säyrylä, 2017, s. 70–78). Isät huolehtivat kriisitilanteissa usein ensisijaisesti puolisostaan ja lapsistaan ja ajattelevat viimeisenä itseään. Koska isät eivät myöskään tuo omaa tuen tarvettaan helposti esille, heidän jaksamisensa tila tulee huomioida keskusteluissa ja kohtaamisissa ja tarjota tukea aktiivisemmin. Jos isät sivuutetaan perheiden kriisitilanteissa, asiat etenevät usein tarpeettoman pitkälle ennen kuin isä saa tarvitsemaansa apua ja tukea. Isien kanssa työskentelyssä ja kohtaamisissa korostetaan tilan antamista sekä luottamuksellisen ja kuuntelemiseen perustuvan ilmapiirin rakentamista. Isät kaipaavat yksilöllistä kohtaamista, jolloin he saavat puhua nimenomaan omasta isyydestään ja perhetilanteestaan eivätkä vanhemmuudesta yleisellä tasolla. (Hellstén & Salonen 2011, s. 14, 26–27; Katajisto. ym., 2020, s. 31.)

Tasa-arvoisen kohtelun ja tuen puutteen haaste liittyy isien kokemana erityisesti äitiys- ja lastenneuvoloihin (Viljamaa 2003, s. 111; Mesiäislehto-Soukka, 2005. s. 124; Paajanen, 2006, s. 65). Isätutkija Petteri Eerola nostaa jaetun vanhemmuuden yhdeksi tärkeimmistä ohjenuorista, jonka mukaan neuvolatoimintaa tulisi toteuttaa. Hän huomauttaa, että vaikka isyyttä tuetaan nykyään paremmin kuin ennen, silti raskausajan neuvoloita kutsutaan äitiysneuvoloiksi. Tämä puhuu omaa kieltään siitä, kenelle toiminta on kohdennettu ja isien mukana olo jää heidän oman tahtonsa varaan. (Seppälä, 2015.) Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) tutkimus korostaa, että äitiysneuvolassa edistetään koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja vahvistetaan äidin lisäksi myös isäksi kasvamista (THL. i.a.-a). Sanavalinnoilla on kuitenkin suuri merkitys ja ne ohjaavat mielikuvien syntymistä. THL tavoittelee tasa-arvon edistämistä ja on tehnyt ohjeistuksen sukupuolitietoisesta viestinnästä, jolla pyritään vaikuttamaan tasa-arvoa estäviin jännitteisiin ja sukupuolisteoreettisiin ylläpitäviin mielikuviin, joita viestintä, kuvat ja sanat aiheuttavat (THL. i.a.-b.), mutta äitiysneuvoloiden kohdalla näitä viestinnän periaatteita ei jostain syystä vielä toteuteta.

Tutkimusten ja asiantuntijoiden mukaan äitikeskeisyyden lisäksi haasteeksi nousee isille tarjottavan tuen kohdentuminen aivan muuhun kuin isyyteen. Esimerkiksi vauvan syntyessä isälle annetaan usein äidin tukijan rooli ja näin sivuutetaan isän rooli vauvan hoitajana ja tasa-arvoisena vanhempana. Isän ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen ja vahvistaminen jää toissijaiseksi asiaksi. Isille tarjottavan tuen ja kohtaamisen on todettu myös olevan usein ongelmakeskeistä ja keskittyvän erilaisiin mielenterveyden haasteisiin tai päihdeongelmiin. Jos tällaisia haasteita ei ole, on isän vaikea saada vanhemmuuteen tukea. (Hellstén & Salonen, 2011, s.17; Katajisto, ym., 2020, s. 23.)

Positiivisempiakin kohtaamisen kokemuksia on. Säyrylän (2017, s. 70–78) tutkimuksessa isien kokemukset sosiaali- ja perhepalveluista olivat pääsääntöisesti hyvät, ja he olivat saaneet apua monipuolisesti eri tahoilta. Erityisesti Ensi- ja turvakotien liiton tukea ja kohtelua pidettiin hyvänä ja kannustavana. Puutteita tuotiin kuitenkin tässäkin tutkimuksessa ilmi. Huomion arvoisena kehittämisen kohteena perhepalveluissa isät ottivat tässäkin tutkimuksessa esille vanhempien

tasavertaisen kohtelemisen ja sukupuolineutraalit toimintatavat sekä tiedonkulkuun liittyvät seikat. Isät kokivat joidenkin toimintojen suosivan äitejä eivätkä isän oikeudet saada tietoa esimerkiksi lapsen asioista aina toteutuneet.

Miessakit ry ja Suomen Setlementtiliitto ry ovat kehittäneet Isän näköinen -hankkeessa Isätyökirjan, johon on koottu kattavasti asiantuntijatietoa isyydestä ja isäerityisestä työotteesta. Kirja on suunnattu ammattilaisille ja palveluorganisaatioille työväliseksi, jonka avulla omaa isien kohtaamiseen ja osallisuuteen liittyvää toimintaansa on mahdollista tutkia ja kehittää. Isätyökirja nimeää sukupuolisen työtteen tavoitteeksi sen, että isät kokisivat isän roolinsa ja isyytensä yhtä merkityksellisenä ja arvokkaana kuin äidit, ja että palvelut mahdollistaisivat myös isien osallisuuden ja osallistumisen. Isäerityisessä työotteessa on oleellista madaltaa isien osallistumiskynnystä, soveltaa työtapoja paremmin isille soveltuviksi, huomioida isien tarpeet osana tukimuotoja ja toimintoja sekä ymmärtää ja ottaa huomioon isien mahdolliset erilaiset tavat kokea asioita, keskustella ja ilmaista tunteitaan. Isät kaipaavat usein myös toiminnallisuutta, joka on hyvä pitää mielessä isät huomioivassa toiminnassa. (Katajisto, ym., 2020, s. 8–9, 28, 30, 44, 51.)

Isyysihanteet, oikeudet ja velvollisuudet ovat sidoksissa kulttuuriin ja yhteiskunnan arvoihin, joita vasten isät itseään peilaavat. Isien mahdollisuudet tasa-arvoisempaan vanhemmuuteen saadaan aikaan ensisijaisesti yhteiskunnallisella lainsäädännöllä ja päätöksillä. Niillä voidaan vaikuttaa asenneilmapiirin muuttumiseen isämyönteisemmäksi. (Eerola & Mykkänen 2014, s. 52.) Uusimpana esimerkkinä isyyttä vahvistavasta ja työelämän asenteita muuttavasta lainsäädännöstä on vanhempainvapaaudistus. Uudistuksella on haluttu lähteä muun muassa purkamaan epätasa-arvoistavia työelämäkäytänteitä ja turvaamaan isien mahdollisuuksia tasa-arvoisempaan vanhemmuuteen. (Eduskunta, i.a.) Aika näyttää, onko uudistuksella vaikutusta tämänhetkisille kulttuurisille isyysihanteille ja muuttako se isien kokemuksia perhepalveluista, joita he alkavat todennäköisesti käyttää yhä enemmän. Yhteiskunnallisesti tärkeää on ymmärrys siitä, kuinka hyvinvoiva isyys on keskeinen ja tärkeä koko perhettä tukeva voimavara ja näin ollen isyyden tukeminen vahvistaa ja edistää perheen hyvinvointia.

Tarjoamalla isälle tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen perheen saama tuki on kokonaisvaltaisempaa ja vaikuttavampaa. (Miessakit ry, 2015.)

3 PERHELÄHTÖINEN KIRKKO

3.1 Perhetyön suuntaviivat Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaa läpäisee perhelähtöisyys. Kirkko linjaa perhetyön olevan osa sen kaikkea toimintaa ja koskevan jokaista työntekijää. Perhelähtöinen ajattelu lähtee siitä todellisuudesta, että jokaisella ihmisellä on jonkinlainen tausta perheenjäsenenä. Jokainen on jostain perheestä lähtöisin ja monilla lapsuuden perhetaustan lisäksi elämään sisältyy tai on sisältynyt myös uusi aikuisena muodostettu perhe. Perhelähtöiseen työnäkyyn kuuluu perheiden monimuotoisuuden arvostaminen ja erilaisuuden hyväksyminen. Perustana kaikelle toimii kristillinen ihmiskäsitys ja sen mukainen ihmisten kunnioittava kohtaminen. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-b.)

Kirkko on julkaissut vuonna 2020 Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat -julkaisun, jossa korostetaan perheiden moninaisuutta sekä toimintaympäristöjen erilaisuutta ja niiden ymmärtämisen tärkeyttä. Moniammatillista yhteistyötä tulee tehdä seurakunnan ja kirkon verkostojen sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Perheet eivät ole toiminnan kohteena vaan perhelähtöistä seurakuntaa rakennetaan yhdessä perheiden kanssa. Seurakuntalaiset, vapaaehtoiset ja työntekijät luovat yhdessä seurakuntayhteisön, jossa tuetaan ja vahvistetaan ihmisten suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, luomakuntaan ja Jumalaan. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-b.) Perhelähtöisen seurakunnan toimintakulttuuri kutsuu jalkautumaan sinne, missä perheet ovat. Seurakunnan tulee näkyä ja tulla tutuksi myös niille, jotka eivät kuulu kirkkoon. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on yksi esimerkki jalkautuvan työn mahdollisuuksista ja seurakunnan työntekijöiden tutuksi tulemisesta. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-b.)

Perhetyöhön kuuluu myös diakoninen ulottuvuus, jonka ytimessä on voimavara-
lähtöisyys sekä luottamuksellisuuteen ja tasavertaisuuteen perustuva perheläh-
töinen yhteistyö. Diakonista perhetyötä ovat esimerkiksi kotikäynnit ja erilaiset
ryhmätoiminnot sekä taloudellinen neuvonta ja avustaminen. Diakonisessa per-
hetyössä korostuu usein myös yhteistyö eri toimialojen kanssa. (Suomen ev.lut.
kirkko, i.a.-a.)

3.2 Perhetyö seurakunnissa

Seurakuntien perinteiseksi mielletty perhetyö toteutuu pääsääntöisesti seurakun-
tien varhaiskasvatuksen työalan kautta sisältäen muun muassa erilaiset perheille
suunnatut kerhot ja kahvilat, retket ja leirit sekä perhemessut. Huhtala ja Namu-
huya (2019, s. 50–51, 64) ovat tutkineet seurakuntien kasvatuksen ja diakonian
työalojen näkemyksiä perhetyöstä. Tutkimuksesta käy ilmi, että perhetyötä teke-
vät laaja-alaisesti eri työalat ja ammattiryhmät, mutta työntekijöiltä puuttuu yhtei-
nen perhetyön visio huolimatta siitä, että kirkon strategia ja linjaukset ohjaavat
seurakuntia toimimaan perhelähtöisten toimintatapojen edistämiseksi. Tutkimuk-
sesta käy ilmi työntekijöiden toive perhelähtöiseen työotteeseen perehdyttämi-
sestä ja tiedollisesta tuesta. Perhetyöntekijöitä ja perheneuvoja lukuun ottamatta
kaikki muut ammattiryhmät toivoivat muun muassa hyvien käytänteiden jaka-
mista, käytännön toimintamalleja, vertaistukea sekä lisätietoa perhelähtöisestä
työotteesta. (Huhtala & Namuhuya, s. 50—51, 64.) Myös Lotta Niemisen (2020,
s. 25, 28–30) tutkimuksessa seurakuntien perhetyötä tekevät haastatellut työntee-
kijät kokivat perhetyön läpäisevän kaikki työalat, mutta yhteistyön tekeminen on
käytännössä haastavaa ja toiminta hajoaa eri työaloille. Työntekijät toivoivatkin
seurakuntien sisäisten työnjakojen uudistamista yhdessä toimimista vahvistaen.

Niemisen (2020, s. 28) tutkimuksessa kaikki haastatellut työntekijät pitivät yhteis-
työtä yhteiskunnan muiden perhetyötä tekevien ja tukipalveluita tuottavien
kanssa tärkeänä. Työntekijöiden mielestä seurakuntien perhetyö täydentää yh-
teiskunnan tarjoamia palveluja, ja he korostivat seurakuntien työntekijöiden am-
mattitaitoa ja osaamista. Verkostoitumista ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa
pidettiin tärkeänä myös Jyväskylän alueen diakonista perhetyötä koskevassa

tutkimuksessa. Kun työntekijät tuntevat alueen toiset toimijat, on asiakkaita helpompi ohjata toisten tarjoaman avun ja palveluiden piiriin sekä saada itsekin konsultointiapua tarvittaessa. (Hämäläinen & Koistinen, 2012, s. 38.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon uusi strategia Ovet auki vuodelta 2020 painottaa avoimia ovia niin kirkon sisälle kuin ulospäin. Strategia suuntautuu yhä vahvemmin yhteistyöhön ja kohtaamiseen ihmisten kanssa. Strategia tähdentää ovien avaamista entistä tarmokkaammin yhteistyökumppaneiden suuntaan. Se kehottaa verkostoitumaan ja kannustaa muutoksenkykyisyyteen ja joustavuuteen muun muassa harrastamalla rohkeasti kokeilukulttuuria. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-d.) Edellä mainittujen tutkimusten mukaan rohkeaan ja uudismieliseen, moniammatilliseen yhteistyön vahvistamiseen ollaan seurakunnissa valmiita.

3.3 Isät seurakunnan perhetyön näkökulmasta

Noora Hynynen (2016, s.140, s.142.) on tutkinut seurakuntien varhaiskasvatusta isien näkökulmasta ja tutkimuksesta ilmenee varhaiskasvatuksen äitilähtöisyys, johon vaikuttaa muun muassa toiminnan toteutumisaajat ja toiminnan sisällöt, jotka suosivat äitejä. Myös henkilökunnan poikkeuksen naisvaltaisuus tekee ympäristöstä ja toiminnasta tahtomattaankin niin naistapaisten, että isän on vaikea saada tilaa toimia miehenä. Hynynen tutkimuksesta käy ilmi myös, että isät eivät näy kirkon tilastoissa, koska tilastoinnissa ei erikseen merkitä osallistuneiden sukupuolta. Tämä on harmi siinä mielessä, että vanhemmuutta tukevan työn sukupuolittuneisuuden arviointi käy näin ollen mahdottomaksi. (Hynynen, 2013, s. 26.) Myös Lotta Niemisen (2020, s. 33.) tutkimuksessa tulee ilmi joidenkin työntekijöiden esille tuomana perhetyön äitikeskeisyys, joka läpäisee eri toimijoiden toimintamuotoja vahvasti. Isyyden ja isätyön näkyvillä pitäminen jää heidän mukaansa liian usein yksittäisten työntekijöiden harteille. Tämä näkökulma tuli esille myös Hynynen tutkimuksesta, josta käy ilmi, että seurakuntien isätyö on yksittäisten asiasta kiinnostuneiden työntekijöiden toteuttamaa eikä kirkolla ole olemassa isätyötä tekevistä työntekijöistä tai heidän työnkuvistaan tilastotietoa, jolla isätyö tulisi näkyväksi. (Hynynen, 2013, s.27.)

Hynynen on luonut tutkimuksensa pohjalta seurakunnille kehittämisehdotuksia isien paremmasta huomioimisesta. Hänen mukaansa seurakunnissa olisi tärkeää arvioida nykyisiä toimintatapoja ja -muotoja siitä näkökulmasta käsin, miten toiminta tavoittaa isät ja miten isyyttä tuetaan, jotta varhaiskasvatus ja perhetyö muodostuisivat koko perhettä houkuttelevaksi, kutsuvaksi ja tavoittavaksi työmuodoksi. Oleellista on kehittää toimintaa isäystävällisemmäksi ja sukupuolisen-sitiivisemmäksi sekä kiinnittää huomiota viestintään. Henkilökohtaisuus ja isä - sanan käyttö esimerkiksi tilaisuuksiin liittyvissä kutsuissa on hyvä keino saada isälle tervetullut olo. (Hynynen, 2013, s. 29, 33.)

Seurakunnissa toteutettavasta isätyöstä ei siis ole olemassa saatavilla kootusti tietoa. Perehtymällä Mäntsälän seurakunnan diakoniatyöntekijä Timo Naapurin avulla seurakuntien ja järjestöjen isätyöntekijöiden verkostoon sain selville, että useissa seurakunnissa ja järjestöissä kyllä järjestetään isille monenlaista toimintaa ja palveluita. Haasteena kuitenkin on usein palveluiden tarjoajien ja käyttäjien kohtaamiseen liittyvät ongelmat eli tiedottamisen haasteet. Naapuri halusi tarttua tähän haasteeseen ja sai Kirkkohallitukselta hankerahaa uuden isille.info -sivuston perustamiseen. Sivusto on rakenteilla ja sitä luodaan yhteistyössä Leppävaaran seurakunnan perhetoiminnanohjaajan kanssa sekä hyödyntäen muiden seurakuntien, kuntien ja järjestöjen isätyöntekijöiden verkostoa. Sivustosta rakentuu isän näköinen ja sen valikoista tulee löytymään kattavasti valtakunnallisella tasolla tietoa isille suunnatusta toiminnasta sekä monipuolisesti tietoa vanhemmuuden tuesta ja isyydestä. Palvelun tarkoituksena on huomioida nimenomaan isän näkökulmat ja vastata isyydestä nouseviin tarpeisiin ja kysymyksiin. Isille.info -sivuston tarkoitus on olla myös sähköinen työkalu isien tukemiseen ja kohtaamiseen työntekijöiden käytettäväksi peruspalveluissa, kuten neuvoloissa ja varhaiskasvatuksessa. Työntekijöille ja palvelun järjestäjille luodaan oma kanava, jolla pyritään vahvistamaan isätyötä maan laajuisesti.

Palvelun tavoitteena on tuoda näkökulmaa isien kohtaamiseen jo ennen kuin isillä on ongelmia, kuten päihteistä tai masennuksesta syntyneitä haasteita elämässään. Verkkosivustoa rakennettaessa on vahvistunut entisestään kokemus siitä, että isätyötä tehdään todella monissa seurakunnissa, kunnissa sekä järjestöissä, mutta tieto toiminnasta ja sen eri sisällöistä on hajallaan ja vaikeasti

löydettävissä. Isille.info- sivuston avulla toimintaa pyritään tekemään näkyväksi ja isien helpommin löydettäväksi. (Timo Naapuri, diakoni, henkilökohtainen tiedonanto, 8.10.2021.)

3.4 Isyyden tuki Mäntsälän seurakunnassa

Diakoniatyöntekijä Timo Naapuri on tehnyt Mäntsälän ja sen ympäryskuntien alueella jo pitkään työtä isyyden tuen ja vartaistoiminnan parissa. Pääasiassa Naapuri on toiminut diakonisen perhetyön näkökulmasta käsin, mutta myös Keski-Uudenmaan kuntien kanssa yhteistyötä tehden, muun muassa toimien neuvolan isätyöntekijänä ja perhevalmentajana sekä ohjaten isien ja lasten iltoja eri kunnissa. Mäntsälän seurakunnassa diakonisella perhetyöllä on toimintamuotona pitkä historia, jonka juuret ulottuvat vuosien taakse. Virka avattiin vuonna 1999 ja panostus isien ja lasten toimintaan alkoi vuonna 2003. Tähän vaikutti huomio siitä, kuinka isät helposti ohitetaan perhepalveluissa ja -toiminnassa ja heidän äänensä jää usein kuulematta ja mielipiteensä kysymättä. Se, että isillä on vain vähän tilaisuuksia pohtia omaa isyyttään, voi kapeuttaa isän roolia ja siksi isien kohtaaminen ja isyyden tukeminen on tärkeää myös isäidentiteetin rakentumisen kannalta (Hellstén & Salonen 2011, s. 24). Tähän epäkohtaan vastatakseen Naapuri on halunnut luoda toimintamuotoja, jotka tukevat ja vahvistavat nimenomaan isien vanhemmuutta ja tarjoavat heille vertaistukea. Toiminta pohjautuu vahvasti kohtaamiselle, voimavarojen vahvistamiselle ja vertaisuuden mahdollistamiselle, joilla pyritään ennaltaehkäisemään haasteita vanhemmuuden arjessa. Toiminnan pääpaino on vanhemmuuden tukemisessa, ehkäisevässä toiminnassa ja varhaisessa tuessa.

Halusin tarjota isille sellaista matalankynnyksen toimintaa ja tukea, johon on kaikkien mahdollista osallistua. Jäsenkortteja ei kysellä ja jokainen isä voi sitoutua toimintaan sellaisella intensiteetillä, kuin heille itselleen sopii. (Timo Naapuri, diakoni, henkilökohtainen tiedonanto, 8.10.2021)

Isille suunnattua toimintaa ja tukea on ollut vuosien varrella monenlaista ja sitä on tehty yhteistyössä myös Mäntsälän kunnan sekä sen ympäristökuntien

kanssa, esimerkiksi neuvoloiden kautta järjestettyinä isä—lapsi- vertaisryhminä. Toiminnot ja ryhmät ovat vuosien varrella vaihtuneet, mutta jostain on tullut myös säännöllistä toimintaa, kuten esimerkiksi isien ja lasten yhteisistä leireistä, jotka ovat olleet suosittuja ja toivottuja alusta saakka ja ovat sitä edelleen. Koronakeväänä vuonna 2020 Naapuri perusti isille myös Keski-Uudenmaan isät -nimisen Facebook-ryhmän, jossa järjestetään kahden viikon välein isien iltavuoropöytä Teamsin välityksellä. Vertaisuus toteutuu ryhmän julkaisuissa ja lisäksi isät voivat olla sähköisten välineiden kautta Naapuriin yhteydessä henkilökohtaisesti. Tämäntyyppisen toiminnan suosio ja kysyntä on kasvussa ja ryhmässä onkin jatkuvasti kasvava määrä jäseniä.

Isien tavoittaminen on yksi isoimmista haasteista ja aika usein esimerkiksi retki- ja leiritoiminnan mainonta tavoittaa isät parhaiten äitien välityksellä esimerkiksi sosiaalisen median tai erilaisten perhetapahtumien kautta. Neuvolan kautta tavoitetaan osa isistä, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Joidenkin isien tullessa taloudellisen avun tarpeessa tai elämän kriisin myötä diakonian vastaanotolle, syntyy luonteva yhteys keskustella myös vanhemmuuden tukeen ja isyyteen liittyvistä kysymyksistä. Vastaanotolla tapahtuva asiakastyö on tärkeä osa diakonista perhetyötä ja hedelmällinen mahdollisuus kertoa isille kohdennetuista palveluista ja toiminnasta. Osa isistä kaipaa erilaisiin kriiseihin liittyen keskustelutukea ja iso osa Naapurin isä- työstä liittyy nimenomaan isyyttä ja parisuhdetta vahvistavaan keskusteluapuun. Vastapainona kriisityölle on isille suunnatut tapahtumat, joissa on mahdollisuus saada vertaistukea ja voimaantumaa arjessa.

Isä—toiminnassa tärkeää on sen ennaltaehkäisevyys ja voimaannuttava ulottuvuus. Vertaisuudella on merkittävä rooli, mutta toimin tarvittaessa myös itse joillekin matkakumppanina jonkin aikaa. En ratkaise kenenkään ongelmia, mutta pyrin vahvistamaan heitä haastavassa elämäntilanteessa. (Timo Naapuri, diakoni, henkilökohtainen tiedonanto, 8.10.2021)

Isät toivovat usein toiminnallista otetta vertaisryhmiltä ja Naapurin mukaan myös ulkopuolista ohjaajaa luomaan luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri. Erilaisille aiheille ja alustuksille on kysyntää ja nämä toiveet nousevat esille myös tässä tutkimuksessa. (Timo Naapuri, diakoni, henkilökohtainen tiedonanto 8.10.2021).

Tutkimukseni osoittaa, että isyyden tukemisella ja vertaistuellisella toiminnalla on ollut suuri merkitys Mäntsälässä ja sen rajapinnassa asuville isille ja perheille.

4 VERTAISTUKI JA SEN VAIKUTTAVUUS ISIEN NÄKÖKULMASTA

4.1 Vertaistuen käsitteet ja ulottuvuudet

Termit vertaisuus, vertaistuki ja vertaistoiminta saattavat joskus sekoittaa ihmisten puheissa keskenään ja niistä saatetaan puhua synonyymeinä. Ne tarkoittavat kuitenkin eri asioita. Vertaisuus on ihmisten välisiin suhteisiin perustuvaa keskinäistä asiantuntijuutta ja tasa-arvoa. Vertaisuus muodostuu samankaltaisten elämäntilanteiden ja kokemusten synnyttämänä ja perustuu luottamukseen ja vertaisten väliseen tukeen. Vertaistuki on omaehtoista ja vapaasti toimivaa, vertaisten väliseen vuorovaikutukseen ja keskinäiseen ymmärrykseen nojaavaa tukea. Toisin kuin vapaaehtoistoiminta, vertaistuki perustuu vertaisuuteen ja sen synnyttämiin samaistumiskokemuksiin ja samantasoiseen keskinäiseen asemaan.

Kaikkea sitä toimintaa, johon sisältyy vertaistuki, kutsutaan vertaistoiminnaksi. Vertaistuellinen toiminta muodostuu sinne, missä vertaiset kohtaavat joko samaan viiteryhmään kuuluvien kesken tai satunnaisten kohtaamisten seurauksena. Vertaisryhmät voivat pohjautua keskustelulle tai toiminnalle ja niiden perustaminen voi olla joko vertaisten itsensä tai ammattilaisten vastuulla. Usein ryhmät pyörivät vertaisohjaajan vetäminä, mutta joissakin tapauksissa, esimerkiksi kriisiryhmien suhteen, ammattilainen tuo mukanaan tietoa ja osaamista, joka hyödyttää ryhmäläisiä siinä määrin, että ammattilaisen ohjaus on perusteltua. (Mikkonen & Saarinen, 2018. s. 20–22, 50–52, 56–63.) Vertaistukiryhmä on Susanna Hyvärin (2005, s. 215.) mukaan vertaisryhmää parempi termi puhuttaessa ryhmästä, jonka toiminta perustuu toisten tukemiseen ja auttamiseen. Vertaistukiryhmä on vastavuoroisuuteen perustuvaa toisten auttamista ja tukemista usein

erilaisissa elämänkriiseissä. Vertaisuuteen liittyvä toiminta voi johtaa pysyvän yhteisöllisyyden ja jopa ystävyysuhteiden syntymiseen.

Vertaistuella on Mikkosen ja Saariseen (2018, s. 70–72.) mukaan kolme pääulottuvuutta. Niistä ensimmäinen on varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki, joka on toivoa herättävää, turvallisuuden tunnetta luovaa ja tietoa lisäävää. Ajoissa saatu varhainen tuki voi parhaimmillaan estää ongelmien kehittymisen pahemmaksi ja jopa mahdollistaa ihmisen toipumisen ennen kuin hän tarvitsee ammattilaisapua. Toinen vertaistuen ulottuvuus on korjaava tuki, joka on luonteeltaan pitkäkestoisista sisältäen joskus myös ammattilasten apua. Kolmas ulottuvuus on kuntouttava vertaistuki, joka on usein vapaamuotoista ja vertaisohjaukseen perustuvaa. Tuen tarpeiden ja niiden toteutumisen ollessa yksilöllisiä, korjaavan ja kuntouttavan vertaistuen rajaa ei voida aivan tarkasti määritellä, sillä korjaavaan vertaistukseen voi kuulua kuntouttavaa tukea ja päinvastoin.

4.2 Vertaistuen ja vertaistoiminnan merkitys isille

Vertaistuella on todettu olevan merkittäviä voimaannuttavia sekä henkiseen ja sosiaaliseen tukeen liittyviä vaikutuksia. Isät ovat tuoneet esille vertaistoiminnan muun muassa lisänneen yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vahvistaneen yhteyden kokemusta toisiin. Erityisesti niille isille, joilla ei ole ollut lähellä muun suvun tarjoamaa tukiverkostoa, vertaisryhmät ovat toimineet tärkeänä, jopa perheen kaltaisena yhteisönä. Vertaisryhmien kautta isät ovat saaneet myös tietoa muista tukimuodoista sekä uskallusta hakeutua muunkinlaisen avun ja tuen piiriin. (Paa-janen, 2006, 65; Oulasmaa & Salonheimo, 2010, 28; Saviranta & Åhlberg, 2010, s.32; Carlson ym., 2014, s. 252–253; Säyrylä, S. 2017)

Vuonna 2021 julkaistussa tutkimuksessa (Uljas, ym., 2021, s. 9–13, 16) kävi ilmi (n=17, joista 8 isää), että vertaisryhmillä oli merkittäviä vaikutuksia jaettuun ihmisyyteen, tiedostavaan läsnäoloon sekä ystävällisyyteen itseä kohtaan. Jaetun ihmisyyden vahvistuminen tarkoitti vastaajille vanhemmuuden haasteiden normalisoitumista sen myötä, että he huomaisivat muidenkin kokevan samanlaisia haasteita kuin he. Ryhmissä vanhemmille syntyi havainto siitä, että muutkin

vanhemmat syyllistävät herkästi itseään, ovat väsyneitä ja kokevat samalla tavalla asiat välillä rankkoina ja turhauttavina. Vanhemmat ymmärsivät haasteiden ja vaikeiden tunteiden olevan normaali osa vanhemmuutta ja kuuluvan osaksi vanhemmaksi kasvua. Ryhmissä vanhemmat kokivat saavansa omille kokemuksille, odotuksille ja tunteille paremmat mittasuhteet ja heidän luottamuksensa haasteista selviytymiseen kasvoi. Vanhemmat tunsivat saaneensa ryhmistä lisää armollisuutta ja myötätuntoa itseään kohtaan sekä kokivat rentouden lisääntyneen, kun täydelliseen vanhemmuuteen tähdänneet vaatimustasot laskivat.

Koivulahden ja Lopen (2014, s. 43–44) Oulun seurakunnan isä-lapsi toimintaan liittyvässä tutkimuksessa isät toivat esille hyvin samanlaisia asioita vertaistoiminnasta. Isät korostivat toiminnalla olleen positiivisia vaikutuksia vuorovaikutussuhteen syventymisen sekä oman jaksamisen kannalta ja he korostivat vertaistuen merkitystä keskeisimpänä asiana toiminnassa.

Tuula Kinnunen (2006, s. 66, 70–71, 75, 82–84) on tutkinut erityislasten vanhempien kokemusta vertaistuesta ja tutkimukseen osallistuneiden isien mielestä huumori ja yhteinen asioille nauraminen on tärkeää henkilökohtaisten kysymysten käsittelyssä. Huumori paitsi vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta vertaisryhmäläisten kesken, myös helpottaa vaikeiden ja kipeiden asioiden käsittelyssä. Myös mentorointi ja toisten perheiden tukeminen on Kinnusen tutkimukseen osallistuneille isille tärkeää. Mentorointia pidetään positiivisena, luontevana ja tärkeänä tapana auttaa muita, joka vahvistaa samalla omaa vanhemmuutta. Isät kokevat vertaisryhmissä asioiden jakamisen itselleen luontevaksi ja vanhemmuutta vahvistavaksi. Osa tutkimukseen osallistuneista isistä toivoi isien omia ryhmiä ja osa toiminnallisia ryhmiä, joissa voi tekemisen kautta jakaa asioita helpommin.

Anna Jalkanen (2007) on tutkinut isien osallistumista Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhetalotoimintaan Jyväskylässä. Jalkasen tutkimuksessa vertaistuki ilmeni merkittäväksi asiaksi isien haastatteluissa. Isille oli tärkeää jakaa samassa elämäntilanteessa olevien kanssa erilaisia arjen ja isyyden kokemuksia ja myös ongelmia. Isät kertoivat toimintaan osallistumisen antaneen heille uusia ystäviä ja yhteistä mukavaa tekemistä lasten kanssa. Isät kokivat myös, että puolison saama vapaa-aika ilman lapsia oli tärkeä syy osallistua toimintaan. Isät toivat

esille positiivisena asiana myös lasten rohkaistumisen ja sosiaalistumisen sekä lasten kaveripiirin laajentumisen. (Jalkanen, 2007, s. 49–56)

Isät kokevat tutkimusten mukaan positiivisena miehisen näkökulman ja toivovat vertaisryhmiin ja perhepalveluihin lisää miespuolisia työntekijöitä ja ohjaajia. Miestyöntekijät voisivat isien mukaan madaltaa kynnystä kohtaamiseen ja vaikuttaisivat positiivisesti ensikokemuksen syntymiseen isäryhmien ohjaamisessa. (Säyrylä, 2017, s. 70–78; Kääriäinen, 2019, s. 57, s. 66.) Monet isät eivät ole tottuneet puhumaan tunteistaan ja tarpeistaan tai perheen ja isyyden teemoista kovin syvällisesti ja hyötyvät usein siitä, että keskustelija ohjaa työntekijä, joka kannustaa keskusteluun ja asioiden jakamiseen. Isät kuitenkin kokevat nämä pohdinnat usein mielekkäinä ja tilan saatuaan lähtevät keskustelemaan niistä innokkaasti. (Hellstén & Salonen, 2011, s. 25–26.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö on tutkimuspainotteinen ja sen tarkoituksena on kartoittaa isien kokemuksia sekä heidän toiveitaan ja tarpeitaan vanhemmuuden tuesta, vertaistoinnasta ja erilaisista isyyden tuen palveluista. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monipuolista ja perusteellista taustatietoa ja asiakasnäkökulmaa Mäntsälän seurakunnan diakonisen perhetyön tarpeisiin, jotta jo toteutuvaa isyyden tukeen ja vertaistoiintaan liittyvää työtä voidaan tutkimustuloksia hyödyntäen kehittää. Tutkimustuloksia on tarkoitus hyödyntää myös Mäntsälän kunnan perhekeskuksen kohtaamispaikassa toteutettavan isien vertaistoinnin kehittämisessä, jotta toiminta perustuu ja vastaa isien näkökulmista käsin oikeisiin tarpeisiin ja kysymyksiin.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Millaisena isät ovat kokeneet vertaisryhmätoiminnan, jossa ovat olleet osallisena ja miten se on tukenut heidän jaksamistaan ja vanhemmuuttaan
- Millaista tukea, toimintamuotoja ja palveluja isät toivovat saavansa oman jaksamisen, perheen ja vanhemmuuden tueksi

5.2 Tutkimuksen tausta ja yhteistyökumppani

Toive isille toteutettavasta kyselystä lähti Mäntsälän seurakunnan diakoniatyöntekijä Timo Naapurilta, joka on tehnyt alueella jo pitkään töitä isyyden tukemisen ja vertaistoiminnan parissa. Tutkimuskohteena on Mäntsälässä ja sen ympäryskuntien rajapinnassa asuvat lapsiperheiden isät, jotka ovat osallistuneet Mäntsälän seurakunnan tai kunnan kautta järjestettyihin isille suunnattuihin tukipalveluihin.

Mäntsälän kunta sijaitsee Uudellamaalla ja sen väkiluku on noin 21 000 ihmistä. Mäntsälä on maantieteellisesti laaja kunta, jossa on lähes 20 kylää. 21 % asukkaista on alle 15-vuotiaita eli Mäntsälässä on paljon lapsiperheitä. Ympäryskuntia Mäntsälän kunnalla kymmenen (Wikipedia, 2021.) Mäntsälän kunta kuuluu Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymään, kuten monet sen ympäryskunnistakin ja yhteistyötä tehdään uuden maakuntamallin mukaisesti yli kuntarajojen, esimerkiksi perhekeskuspalveluiden osalta. Mäntsälän kunnan uusi perhekeskus ja sen avoimen kohtaamispaikan toiminta perustuu Lapsi- ja perhepalvelujen (LAPE) muutosohjelmaan, jonka avulla koordinoidaan ja verkostoidaan aiemmin hajallaan olleita kuntien, järjestöjen ja seurakuntien tarjoamia lapsiperheiden sosiaali- ja terveystalveluja ja toimintaa. (Keski-Uudenmaan sote, 2021.) Perhekeskusten keskeinen tehtävä on tukea lapsiperheiden hyvinvointia, vanhemmuutta ja vanhempien parisuhdetta. Verkostoitumisella ja yhteistyöllä muiden toimijoiden kanssa halutaan tarjota mahdollisimman kattavaa ja perheiden tarpeisiin vastaavaa toimintaa, välttää turhaa päällekkäisyyttä sekä tarttua mahdollisiin palveluiden aukkoihin ja puutteisiin. (Hakulinen ym., 2019, s. 107–108, 111.)

Mäntsälän seurakunnan diakoniatyöntekijä Timo Naapuri (henkilökohtainen tiedonanto 8.10.2021) pitää merkittävänä isien kokemusta ohitetuksi tulemisesta perheille kohdennetuissa palveluissa ja pitää tärkeänä vaikuttaa isille suunnattujen perhepalveluiden aukkokohtiin omalta osaltaan. Tästä syystä Naapurin yhteistyö kunnan perhekeskuksen avoimen kohtaamispaikan kanssa painottuu isyyden tukemiseen sekä vertaistoimintaan. Tutkimus tarjoaa toiminnan ja sen sisältöjen suunnitteluun monipuolista taustatietoa ja näkökulmia.

Mäntsälän evankelis-luterilaiseen seurakuntaan kuuluu noin 15 000 jäsentä (Kirkon tilastot, 2021). Mäntsälän seurakunta kuuluu Espoon hiippakuntaan ja se on osa Tuusulan rovastikuntaa. Mäntsälän seurakunnassa on 43 työntekijää eri työaloilla, joista diakoniatyöntekijöitä on 4. (Mäntsälän seurakunta. i.a.) Diakoninen perhetyö on Mäntsälässä laaja-alaista. Se toteutuu perus diakoniatyön ohella Naapurin isien ja parisuhteiden tukemiseen liittyvänä työnä sekä perheissä toteutuvana diakonisena perhetyönä. Perheissä toteutettavasta työstä vastaa seurakunnan perhetoiminnan ohjaaja, joka kohtaa pääsääntöisesti perheiden kotona olevia äitejä, mutta yhteistyötä perheen tukemiseksi tehdään myös diakoniatyöntekijöiden kanssa. Tämän opinnäytetyön tutkimuksen tulosten pohjalta diakoniseen perhetyöhön liittyvää isyyden ja vanhemmuuden tukea ja vertaistoimintaa voidaan arvioida ja suunnitella paremmin.

5.3 Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät

Tutkimuksen perusjoukko koostuu isistä, jotka ovat osallistuneet joko Mäntsälän seurakunnan tai kunnan kautta järjestettyyn isyyden tai vanhemmuuden tukeen perustuvaan toimintaan edellisen kahden vuoden aikana. Mäntsälän diakoniatyöntekijä Timo Naapuri lähetti tutkimuskyselyn kesä- syyskuun aikana 2021 Webropol-kyselynä sähköpostitse toiminnassa mukana olleille isille ja linkki kyselyyn oli myös isien iltavuoro -nimisessä Naapurin perustamassa Facebook -ryhmässä.

Tutkimusmenetelmä on kartoitus, jonka toteutin kyselytutkimuksena. Tutkimus sisälsi pääsääntöisesti strukturoituja kysymyksiä, joita täydensivät avoimet

kysymykset. Kyselytutkimus on usein määrällinen tutkimus, jossa hyödynnetään tilastollisia menetelmiä. Aineisto koostuu pääsääntöisesti mitatuista luvuista ja vastaukset ilmaistaan numeerisesti. (Vehkalahti, 2014, s.13.)

Kuvaan tutkimusaineistoa käyttäen menetelmänä luokittelua sekä tilastollista analyysia, jotka ovat määrällisen tutkimuksen analyysimenetelmiä. Aineiston luokittelussa käytän apuna tutkimuskysymyksiä, joiden avulla olen ryhmitellyt vastaukset. Hyödynnän luokittelua myös avovastauksia analysoidessani. Luokittelen vastauksia ryhmittelyanalyysiä käyttämällä, jossa vastauksia ryhmitellään erilaisiin joukkoihin samankaltaisten vastausten perusteella. Käytän apuna tulkintaa, koska silloin, kun vastausten yhdistäviä tekijöitä ei voida tietää etukäteen, vastauksista ryhmitellään kokonaisuuksia tulkintaan perustuvalla luokittelulla. (Metsämuuronen 2008, s. 247–248.) Aineiston kuvailemiseksi valikoitui graafisista jakaumaesitystavoista pylväsdiagrammi, joka on selkeä ja tehokas tapa esittää tutkimustulokset (Tähtinen, ym., 2011, s. 60, 62). Tilastollisen analyysin menetelmistä hyödynnän aineiston kuvailussa myös prosenttijakaumien tarkastelua.

Vastauksia analysoidessani käytän apuna ristiintaulukointia etsiessäni kahden tai useamman muuttujan välisiä riippuvuuksia. Riippuvuudella tarkoitetaan jonkin muuttujan vaikuttamista toiseen muuttujaan eli se mahdollistaa kahden taulukoitavan muuttujan suhteen tarkastelua. Näin on mahdollista tehdä havaintoja muuttujasta, joka näyttää selittävän toista muuttujaa. Pelkästään ristiintaulukoinnilla ei voida kuitenkaan päätellä syy-seuraussuhdetta. Pohtiessani selittävän ja selitettävän tekijän välistä vaikutussuhdetta, hyödynnän kausaalisuhteen tulkitsemista. Olen kuitenkin tietoinen siitä, että tulkinta ei ole ongelmaton. Tulkitessani muuttujien välistä suhdetta vaikutussuhteeksi, yritän tietoisesti ottaa huomioon tärkeitä kausaalisuhteen tarkasteluun liittyviä seikkoja, joita ovat muun muassa asioiden esiintyvyys yhdessä, yhteyden selitettävyyys kolmannella tekijällä sekä syyn ja seurauksen välisen suhteen todennäköisyys pohjautuen teoriaan. (Vilkkä, 2007, s.129, 131.)

Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien luotettavuutta. Tutkimuksen reliabiliteetti on hyvä, jos tutkimus on toistettavissa eivätkä tulokset perustu sattumaan. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen

pätevyyttä tutkimuksessa käytettyjen mittareiden näkökulmasta eli validiteetti ilmaisee, kuinka mittarit mittaavat haluttua ilmiötä tai sen ominaisuutta. Tutkittavan asian mittaamisessa olennaisesta on tutkimuksen keskeiset käsitteet ja tutkimuskysymykset. Kun mittari sisältää tutkimukseen määritellyt käsitteet, tulokset ovat tarkkoja ja mittarin validiteetti hyvä. (Vilkkä, 2007, s. 149, 151.) Kyselytutkimuksen kysymykset rakentuivat keskeisten käsitteiden ja tutkimuskysymysten ympärille, jolloin tutkimuksen validiteetti on niiden osalta hyvä. Tutkimuksen reliabiliteettiin vaikuttaa vastaajien määrä, joten tässä tapauksessa tuloksista ei voida rakentaa koko perusjoukkoa koskevia päätelmiä, mutta tulokset kertovat luotettavasti kyselyyn vastanneiden kokemuksista.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Vastaajien taustaa

Kyselyyn vastasi 12 isää (n=12). Vastaajien tarkempi kotikunta ei selvinnyt kyselystä. Vastaajista 67 % oli 36–45-vuotiaita, 17 % oli 26–35-vuotiaita ja 17 % oli 46–55-vuotiaita. Isistä 67 % oli avio-/avoliitossa, 25 % avio-/avoliitossa uusperheessä ja 8 % oli eronneita yksinhuoltajia. Vastaajien perheissä oli yhteensä 35 lasta, joista vastaajien omia lapsia oli 33 ja puolison lapsia 2. Lapset olivat iältään 2–20-vuotiaita.

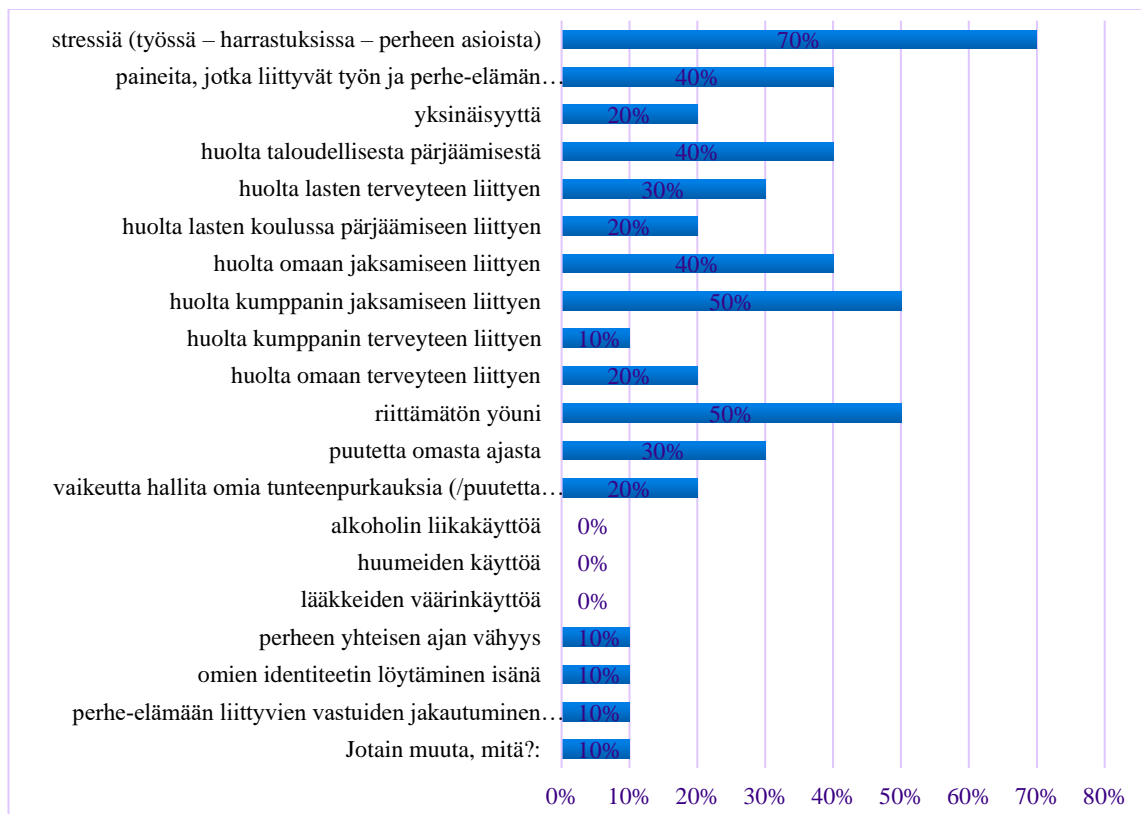
6.2 Isyyden haasteet ja vahvuudet sekä voimavarat vanhempana

Kysyttäessä haasteista, jotka vaikuttivat perhe-elämään ja isyyteen (taulukko 1), vastauksia tuli 10. Ylivoimaisesti eniten haastetta aiheutti joko työhön, harrastuksiin tai perheeseen liittyvä stressi (70 %). Myös riittämätön yöuni (50 %) ja huoli kumppanin jaksamisesta (50 %) ilmenivät merkittäviksi haasteiksi. Isät kokivat

myös työhön liittyviä paineita työn ja perhe-elämän yhdistämisessä (40 %), huolta taloudellisesta pärjäämisestä (40 %) sekä huolta omasta jaksamisesta (40 %).

Sen sijaan päihteiden liikakäyttö ei ollut yhdenkään vastaajan haasteena. Myös perheen yhteisen ajankäytön vähyys, isä-identiteetin löytyminen tai perhe-elämän vastuiden jakautuminen olivat vain harvoille isyyttä haastavia asioita.

Taulukko 1



Yhdeksän isän avovastauksissa omiksi vahvuuksiksi nimettiin läsnäolon, osallisuuden ja tai luontevan vuorovaikutuksen taidot. Neljän isän vastauksissa vahvuudet liittyivät lasten kanssa touhuamisen ja leikkimiseen. Kolme isää mainitsi kiinnostuneisuuden lapsesta vahvuudekseen ja kolme isää rauhallisuuden ja/ tai pitkän pinnan.

Olen läsnä lasten arjessa. Olen tunteellinen ja näytän sen.

Osallistuva, yhdessä tekevä ja tukemaan pyrkivä. Kiinnostunut.

Jaksan touhuta ja pelata lasten haluamia juttuja.

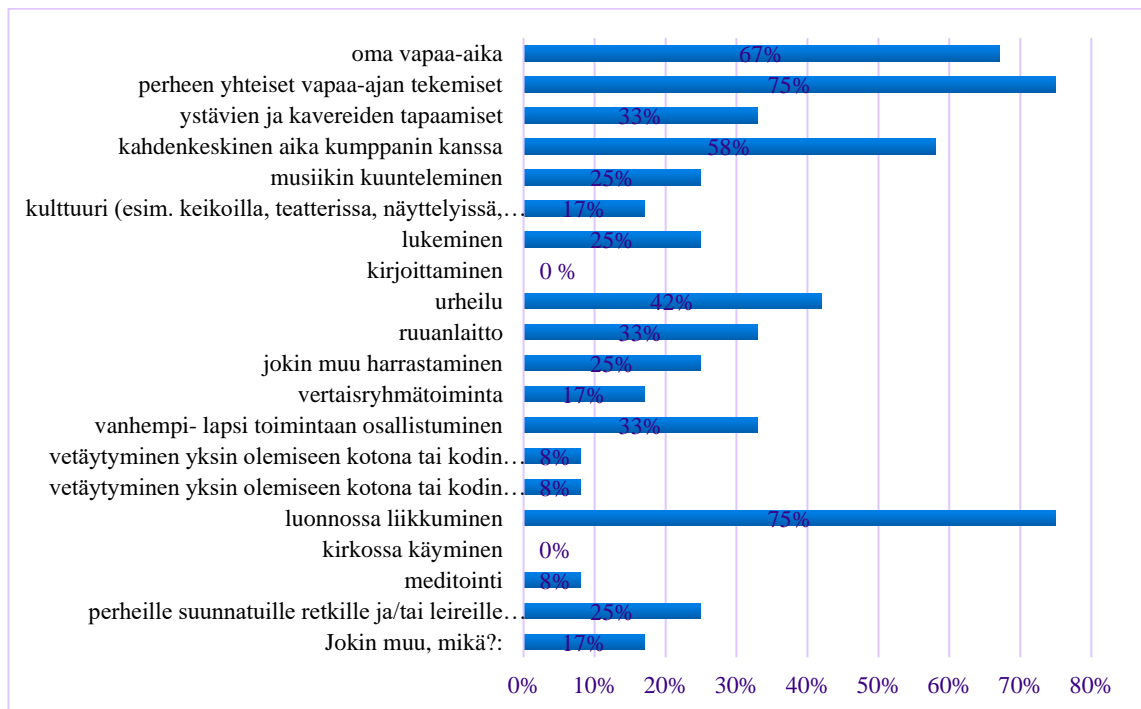
Pitkä pinna, luontevaa olla lasten kanssa.

Läsnäoleva, kuunteleva, kiinnostunut.

Kysyttäessä asioista, jotka auttavat jaksamaan ja näin ollen tukevat vanhemmuutta (taulukko 2), isistä suurin osa vastasi perheen yhteisen vapaa-ajan tekemisen (75 %, n=12) sekä luonnossa liikkumisen (75 %). Myös oma vapaa-aika (67 %) sekä kahdenkeskinen aika kumppanin kanssa (58 %) on monelle isälle tärkeää. Seuraavaksi eniten vanhemmuutta tuki urheilu (42 %), ystävien tapaminen (33 %), ruuanlaitto (33 %) sekä vanhempi- lapsi toimintaan osallistuminen (33 %). Kirkossa käymistä ja hengellisyyttä isät eivät tutkimuksen mukaan kokee tukea antavina asioina, mutta joku isistä merkitsi meditoimisen itselleen tärkeäksi asiaksi.

Avovastauksissa mainittiin ”höntsäliikunta lapsen harrastuksen aikana” ja ”keskustelut ammattilaisen kanssa”.

Taulukko 2



6.3 Vertaistoimintaan osallistuminen ja sen merkitys

Vastaajista 92 % (n=12) oli osallistunut seurakunnan järjestämään isä- /lapsitoimintaan, 50 % oli osallistunut Facebookissa kokoontuvaan vertaisryhmään, 25 %

oli osallistunut joko seurakunnan diakoniatyön tai kunnan järjestämään asiakasvastaanottoon ja 17 % kunnan järjestämään isille suunnattuun vertaisryhmään.

Facebookin vertaisryhmään osallistuneista viisi isää kertoi avoimissa vastauksissa sen tarjonnan hyviä keskusteluja sekä mahdollisuuden jakaa kokemuksia ja ajatuksia. Muita hyötyjä, joita isät toivat esille, oli uudet näkökulmat isyyteen ja lapsiperhearkeen, oma aika muiden isien kanssa, tieto erilaisista isätapahtumista sekä uudet kaverit sekä itselle, että lapsille.

Helpompi jakaa asioita, kun tietää, että toiset ymmärtää elämäntilanteen. Kaikkea ei tarte selittää ja silti tulee ymmärretyksi tai ymmärtää toisia.

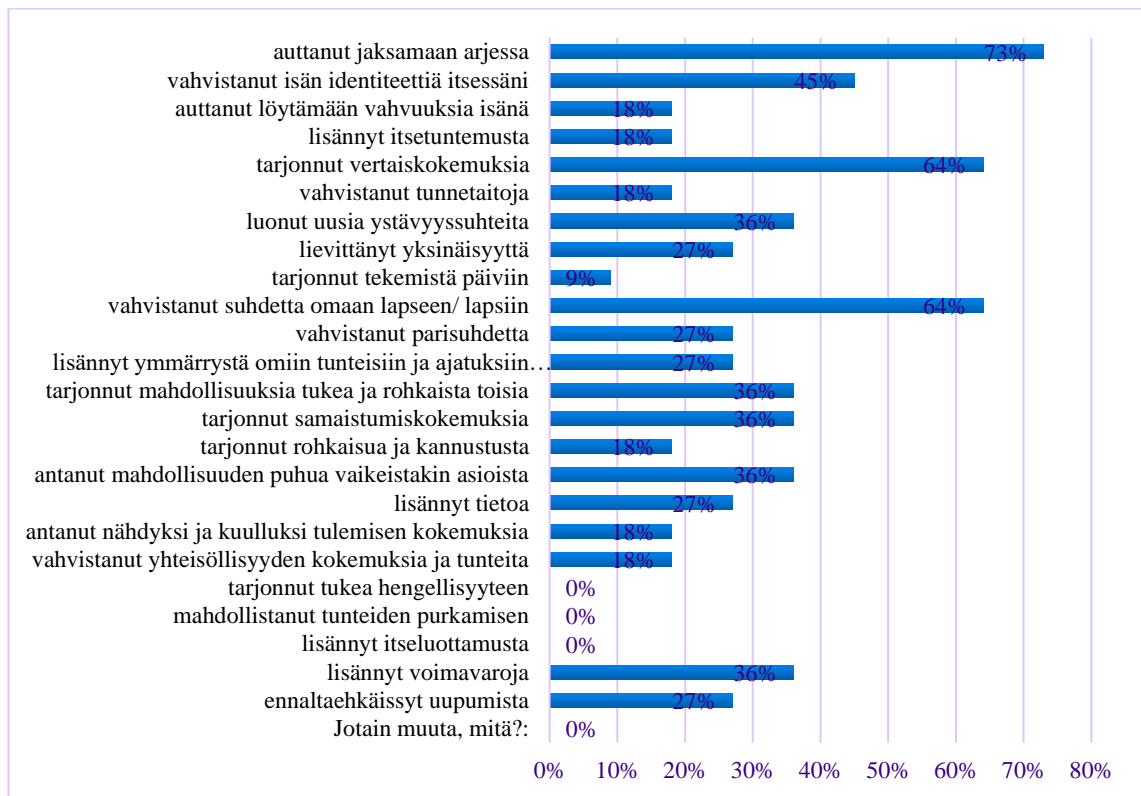
Uusia kavereita, omaa aikaa muiden isien kanssa. Lapsillekin omia kavereita tapahtumista. Perspektiiviä omaan arkeen.

Mukavaa juttuseuraa ja paineen tasaus venttiilin.

Vertaisryhmien ja -toiminnan keskeinen koettu hyöty (taulukko 3) oli, että ne auttavat jaksamaan arjessa paremmin (73 %, n=11), vahvistavat suhdetta omaan/omiin lapsiin (64 %), tarjoavat vertaiskokemuksia (64 %) sekä vahvistavat isän identiteettiä (45 %).

Muita merkityksellisiä asioita olivat uusien ystävien saaminen (36 %), mahdollisuus puhua vaikeistakin aiheista (36 %), samaistumiskokemukset (36 %), mahdollisuus tukea ja rohkaista muita (36 %) sekä voimavarojen lisääntyminen (36 %). Sen sijaan kukaan vastaajista ei kokenut kyselyn mukaan vertaisryhmien tai -toiminnan tarjonnan tukea hengellisyyteen, lisänneen itseluottamusta tai mahdollistanut tunteiden purkamista.

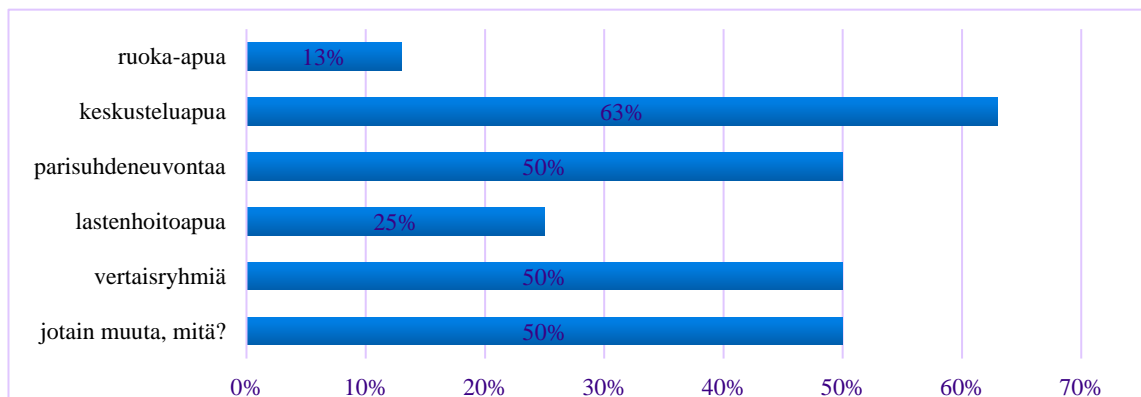
Taulukko 3



6.4 Vertaistoimintaan, isyden tukeen ja palveluihin liittyvät toiveet

Kysyttäessä toiveita seurakunnan tai kunnan perheille tarjottavista tukipalveluista (taulukko 4), vastauksia tuli 8. Eniten toivottiin keskusteluapua, parisuhdeneuvontaa sekä vertaisryhmiä. Jotain muuta -vaihtoehdossa isät toivoivat retkiä ja leirejä, joita kysyttiin myöhemmin erikseen. Kaksi isää kertoi toivovansa parisuhdeleirejä, mutta myös kysymyksessä 12 (liite 1) kaksi eri isää toivoi parisuhdeleirejä eli yhteensä leirejä toivoi 4 isää.

Taulukko 4



Kysyttäessä avovastauksilla, miten isät kehittäisivät vertaisryhmätoimintaa, vain neljä isää esitti toiveita. Isät toivoivat enemmän livetapaamisia sekä teemallisia iltoja. He toivoivat myös isien itsensä suunnittelemlia iltoja. Myös säännöllisempää tiedotusta ja mainontaa toivottiin.

Kysyttäessä aiheita vertaisryhmiin, vastauksia tuli viisi. Toiveissa oli aiheita isyyden voimavaroista, erilaisista perheistä ja perheiden kriisitilanteista, parisuhhteesta, arjesta, tunnetaidoista, rajojen asettamisesta sekä erityislapsista.

Erilaisia perheitä, isyyden voimavaroja, yksinäisyyttä, parisuhdetta, vanhenemista, erityislusten vanhemmuutta.

Nepsy -lapsi, rajat, tunteiden ilmaiseminen ja ymmärtäminen, lasten puhelimen käyttö.

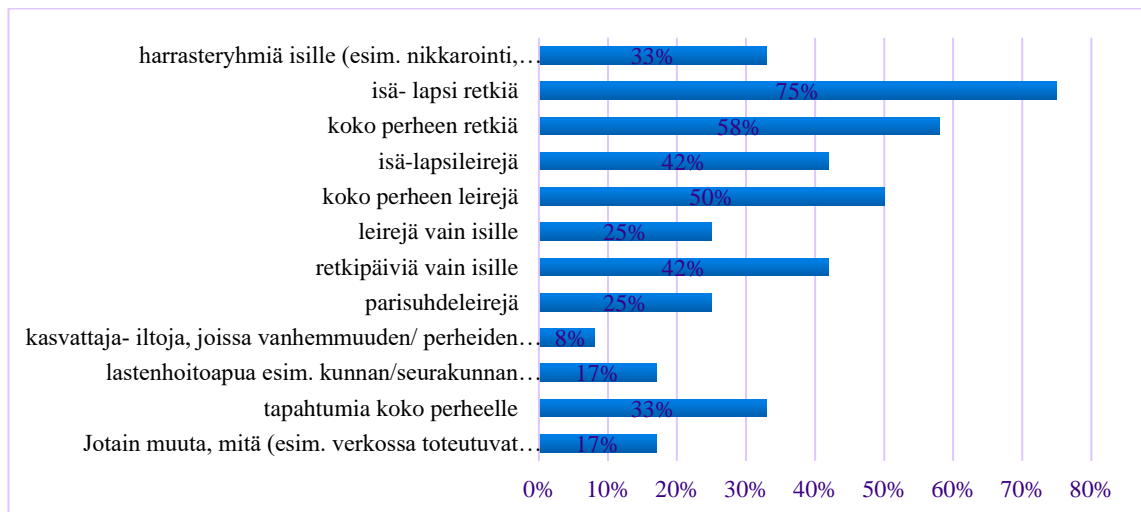
Riippuu elämäntilanteesta. Ne ketkä parisuhhteessa, eroamassa tai eronneita on jokaisella ihan eri tarpeet. Tilanteen mukaan ryhmiä eri tarpeisiin.

Tunnetaitoja, tunteiden hallintaa (omien) ja näiden kasvattamista lapsille.

Seurakunnan ja/tai kunnan järjestämistä palveluista (taulukko 5) toivottiin eniten isä- lapsi retkiä (75 %, n=12) sekä koko perheen retkiä (58 %). Paljon toivottiin myös koko perheen leirejä (50 %), isä-lapsileirejä (42 %) sekä retkipäiviä pelkätään isille (42 %). Isistä 30 % toivoi myös isien omia harrasteryhmiä sekä koko perheen tapahtumia. Muutamat (25 % vastaajista) toivoivat myös isien omia leirejä sekä parisuhdeleirejä. Avovastauksissa kaksi isää toivoi verkossa järjestettäviä ryhmäkeskusteluja ja tapaamisia.

Korona-aika opettanut, että verkossa voi toteutua ihan mielekkäitä tapaamisia. Sellaisia voisi hyödyntää.

Taulukko 5



Lopuksi isät saivat antaa vielä palautetta avoimesti. Vastaukset korostivat isätoiminnan merkityksellisyyttä ja tarpeellisuutta.

Todella tärkeitä työtä ja toivottavasti jatkuu isommin jatkossa isätyö, kiitos!

Olen saanut paljon voimavaroja arkeeni järjestettyjen tapahtumien ja keskusteluavun kautta. Lisäksi kavereita, jotka ovat samassa tilanteessa kuin minä. Ilman isäkerhoja emme olisi tavanneet. On hyvä, että seurakunta ja kunta järjestävät isille omaa toimintaa erityisesti, kun lapset ovat alle kouluikäisiä ja isyys on uutta. Kiitos paljon!

Isä-lapsileirit on superia. Yhteinen aika lasten kanssa uhkaa muuten arjessa jäädä välillä vähiin työn, arjen yms. ristipaineessa. Leirillä päästään rauhasa keskittymään yhteiseen tekemiseen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Isien vahvuudet ja haasteet

Läsnäoloon ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, kiinnostuneisuus lasta kohtaan sekä jaksavaisuus leikkiä ja touhuta lasten kanssa olivat yleisimpiä kyselyyn vastanneiden isien vahvuuksia. On tutkittu, että isän läsnäolo vaikuttaa merkittäväällä tavalla lapsen itsetunnon ja empatiakyvyn kehittymiseen, koulumenestykseen sekä vaikuttaa ylipäätään positiivisesti lapsen hyvinvointiin. Isän aktiivinen ote ja osallistuva rooli perheen arjessa suojaa lasta ja auttaa lasta selviytymään paremmin elämässä. (Campbell ym. 2015; Hellstén & Salonen, 2011, s. 29.) Avoimissa vastauksissa isät toivat esille, että seurakunnan tarjoama toiminta, erityisesti leirit, mahdollistavat ja vahvistavat isän ja lapsen välistä vuorovaikutusta, jolloin läsnäoloa ei rasita arjesta tai työstä nousevat haasteet. Toiminnan kautta voi antautua täysin vanhemmuudelle ja yhdessä tekemiselle. Tätä huomiota tukee myös tutkimukset, joiden mukaan leirillä pääsee irtautumaan arjen haasteista ja läsnäolemisen ja rauhoittumisen kokemukset mahdollistuvat eri tavalla kuin kotona. Leireillä toteutuu myös monenlainen omaehtoinen toiminta ja uuden oppiminen, ja niillä pääsevät niin aikuiset kuin lapsetkin tutustumaan uusiin tovereihin. (Alanen & Sassi, 2020, s. 10–13; Garst, ym., s. 10.) Leirit näyttävät näin ollen vahvistavan isien ja lasten välistä vuorovaikutusta ja läsnäoloa ja ovat tärkeä vanhemmuutta tukeva toimintamuoto.

Vanhemmuutta haastavista tekijöistä stressi nousi ylivoimaisesti suurimmaksi rasitteeksi isien vastauksissa. Yli kaksi kolmasosaa isistä koki stressin vaikuttavan isyyteensä. Kyselyn heikkoutena ilmeni, että stressin syitä ei kyselyssä pyydetty erittelemään ja vaihtoehtoiksi sen aiheuttajaksi oli niputettu työ, koti ja tai harrastamiseen liittyvä stressi. Mahdollisia syitä stressille voi mielestäni löytää samasta taulukosta katsomalla muita vastauksia vanhemmuuden haasteista ja vertaamalla niitä vastaajien taustatietoihin. Näitä muita isoja haasteita olivat unen riittämättömyys, huoli omasta ja kumppanin jaksamisesta, paine työn ja perheen yhdistämisestä sekä huoli taloudellisesta pärjäämisestä. Ristiintaulukointi lapsimäärän ja stressin välillä ei paljastanut korrelaatiota muuttujien välillä, mutta

huomioitavaa on, että yli 85 %:lla vastaajista on vähintään 3 joko omaa tai uusperheen myötä perheeseen kuuluvaa lasta, joista alle kouluikäisiä lapsia oli noin 70 %:lla vastaajista. Pidän melko todennäköisenä, että monilapsisuudella on vaikutusta siihen, että juuri kyseiset asiat unen riittämättömydestä, jaksamisesta ja taloudellisista huolista nousivat isoimmiksi vanhemmuutta haastaviksi tekijöiksi. Monilapsisuus on tutkimustenkin mukaan taloudellisesti perhettä haastava ja näin ollen myös stressiä lisäävä tekijä (Salmi, ym., 2014, s. 87.) Näin näyttää olevan erityisesti niillä isillä, jotka usein joutuvat pitkitetysti kantamaan perheen taloudellista vastuuta silloin, kun lapsia on paljon (Salmi & Närvi, 2017, s. 56–57.)

Työ oli yksi annettu vaihtoehto stressin aiheuttajaksi. Liki puolet vastaajista koki myös työn ja perheen yhdistämisen olevan haastava asia. Ristiintaulukoin lapsimäärään lisäksi vastaajien iän suhteessa koettuun stressiin, mutta tämäkään ei paljastanut korrelaatiota muuttujien välillä. Tutkimukset puhuvat sen puolesta, että työhön liittyvät stressitekijät johtuvat usein työn ja perhe-elämän yhdistämisen haasteista. Salmen & Lammi-Taskulan (2014, s.43–44, 49.) työn ja perheen yhdistämiseen liittyvässä tutkimusartikkelissa, jonka aineistona on käytetty THL:n vuonna 2012 keräämää lapsiperhekyselyä (n= 1 834 äitiä, n=1 122 isää) todetaan, että kolmannes vanhemmista koki työstä johtuvaa ajanpuutetta ja moni oli myös huolissaan omasta jaksamisesta. Toisaalta artikkelissa todetaan myös, että molempien vanhempien mielestä parisuhde voi paremmin, kun vanhemmat käyvät töissä. Pikkulapsivaiheessa kaksi kolmesta vastaajasta ajatteli näin. Väestöliiton vuonna 2020 julkaistussa perhebarometrissä puolet sekä isistä että äideistä (n=4132) ilmoitti työn ja perheen yhteensovittamisen haasteista. Miehillä suurimmat haasteet liittyivät pitkiin työpäiviin, työaikoihin ja pitkiin työmatkoihin. (Sorsa & Rotkirch, 2020, s. 67, 92.) Työ siis aiheuttaa stressiä usein työn ja perheen yhdistämisessä, mutta toisaalta parantaa parisuhdetta. Näin saattaa olla myös tähän tutkimukseen osallistuneiden vastaajien tapauksessa, koska parisuhteen haasteet eivät näkyneet tässä tutkimuksessa.

Yhteenvetona totean, että isien esille tuomat vahvuudet ja haasteet ovat pääsääntöisesti hyvin linjassa aiemmin tässä tutkimuksessa esitettyjen tutkimusten tulosten kanssa. Poikkeuksena on Halmeen (2009, s. 118) ja Säyrylän (2017, s.

50.) tutkimuksissa ilmenneet päihteiden käytön haasteet ja parisuhteen vaikeudet, jotka eivät nousseet tässä tutkimuksessa esille.

7.2 Voimavaroja perheen yhteisestä tekemisestä ja luonnosta

Perheen yhteinen tekeminen oli merkittävä isien voimavaroja lisäävä asia. Tämä yhdessä isien läsnäoloon ja vuorovaikutukseen liittyvien vahvuuksien kanssa on linjassa aiempien tutkimuksien kanssa siinä, että isien voimavaroja vahvistaa perheen yhteinen vapaa-ajan tekeminen, lapsen ja vanhemman läheinen vuorovaikutus sekä lapsen kasvun seuraaminen. (Eerola, 2008, s. 82; Kivijärvi, ym., 2009, s. 64; Mesiäislehto-Soukka 2005, s. 121; Säyrylä 2017, s. 64–69.)

Luonnossa liikkumisella on myös iso merkitys tutkimukseen osallistuneille isille. Luonnolla on tutkitusti monia sekä psyykkiseen että fyysiseen hyvinvointiin liittyviä positiivisia vaikutuksia. Luonnossa liikkuminen alentaa verenpainetta ja auttaa palautumisessa, lievittää tehokkaasti stressiä ja tuottaa mielihyvää (Kotajärvi & Leinonen, 2021, s.14–15). Tästä herääkin kysymys, onko isien ahkeralla luonnossa liikkumisella ja koetulla stressillä yhteyttä toisiinsa. Ovatko isät huomanneet luonnossa liikkumisen positiiviset vaikutukset vai onko luontoharrastus vain sattumaa? Luonto toimii joka tapauksessa hyvänä vastalääkkeenä stressille ja auttaa jaksamaan lapsiperhearkea paremmin.

Myös oma vapaa-aika, kahdenkeskinen aika puolison kanssa sekä urheilu nousivat merkittäviksi voimavaroja lisääviksi asioiksi. Näyttää siltä, että tutkimukseen osallistuneet isät ovat löytäneet hyviä keinoja palautua voimia kuluttavan arjen haasteista ja tutkimustenkin mukaan isyyden on todettu tukevan terveellisiä stressinhallintakeinoja (Hartikainen, 2015, s. 57). Koska stressillä on tutkitusti yhteys vanhemmuuden uupumukseen sekä tapana kumuloitua, on ilmiön tunnistaminen tärkeää, kun pohditaan isyyden tukea, sen muotoja ja sisältöä. Vanhemman uupumisella ja stressillä on myös sen suuntainen vaikutus, että mitä enemmän vanhempi uupuu, sitä enemmän hän kokee stressiä, joten kaikki keinot, joilla voidaan helpottaa isien kokemaa stressiä ja ennaltaehkäistä uupumista auttaa koko perhettä. (Laatikainen & Vikström-Hytönen, 2018, s.33, 58.)

Vaikka isät eivät tuoneet tutkimuksessa hengelliseen elämään liittyviä kysymyksiä tärkeinä esille, he kuitenkin kokevat tutkimuksen mukaan seurakunnan järjestämät leirit hyvin tärkeiksi ja toivovat niitä lisää. Osa leirille osallistuneista isistä on Timo Naapurin mukaan myös kertonut suullisena palautteena kokevansa leirin hartauselämän mielekkäänä. (Timo Naapuri, henkilökohtainen tiedonanto, 1.10.2021) Näin ollen voisi ajatella, että seurakunnan järjestämille leireille ja retkipäiviin osallistuneet isät kokevat ne paitsi isyyden tuen ja vertaisuuden kannalta tärkeänä, mutta osalle ne ovat myös luonteva tapa pitää yllä seurakuntayhteyttä. Tämäkin näkökulma vahvistaa leirien monipuolista merkityksellisyyttä.

7.3 Isyyden tuen ja vertaistoiminnan merkitys

Varsinaiset tutkimuskysymykset liittyivät vertaistoiminnan merkitykseen sekä toiveisiin ja tarpeisiin liittyen isille ja perheille tarjottuun tukeen. Tutkimuksesta ilmenee, että Mäntsälän seurakunnan diakoniatyöntekijän Timo Naapurin toteuttamalla isätyöllä ja isien vertaistoiminnalla on tärkeä merkitys kyselyyn vastanneille isille. Vastaajien ikä tai lapsimäärä ei vaikuttanut siihen, kuinka hyödylliseksi isät kokivat vertaistoiminnan. Iso osa tutkimukseen osallistuneista isistä oli sitä mieltä, että toiminta on auttanut heitä jaksamaan paremmin arjessa, että heidän suhteensa lapseen on vahvistunut ja että he ovat saaneet tärkeitä vertais- ja samaistumiskokemuksia. Myös isäidentiteetin vahvistumista koki liki puolet vastaajista. Muut koetut hyödyt liittyivät uusien ystävien saamiseen, vaikeista asioista puhumiseen sekä voimavarojen lisääntymiseen. Tämä vahvistaa tässä tutkimuksessa luvussa 4.2 esiteltyjä aiempia tutkimuksia, joiden tuloksista ilmenee vertaistuen ja vertaisryhmien suuri merkitys isille.

Kolmas osa tähän tutkimukseen osallistuvista isistä koki isien vertaistoimintaan osallistumisen tuottavan myös mahdollisuuden tukea ja rohkaista muita. Tämä mentoroinnin merkityksellisyys vertaistoiminnassa näkyi myös Kinnusen (2006, s. 70–71) tutkimuksessa. On syytä huomioida, että tutkimuskyselyssä ei ollut vaihtoehtoa ”en ole kokenut vertaistoimintaa hyödyllisenä”, joka on saattanut ohjailta kysymykseen vastaamista. Toisaalta kysymyksessä on ollut

avovastausvaihtoehto, johon olisi ollut mahdollista kommentoida asiaa, mikäli joku isistä olisi kokenut näin.

Pidän merkittävänä tutkimustuloksena sitä, että isien mielestä isyyden tuella ja vertaistoiminnalla on niin monia vanhemmuutta, omaa jaksamista ja isä-lapsisuhdetta tukevia merkityksiä. Erityisen tärkeää on ymmärtää isien vertaistoiminnan ja isien saaman tuen vaikuttavuus lapsen ja isän väliseen vuorovaikutussuhteeseen. Osallistuvan ja hyvinvoivan isän merkitys koko perheen hyvinvoinnin kannalta on suuri, kuten aikaisemmin tässä tutkimuksessa on tuotu esille sivulla 12 ja 33. Johtopäätöksenä isätyöstä ja sen merkityksellisyydestä totean, että toiminta on monipuolisesti isyyttä tukevaa ja sen vaikuttavuus perustuu isien ja perheiden hyvinvoinnin kokonaisvaltaiseen vahvistumiseen.

7.4 Isien toiveet

Tutkimuksesta ilmeni leirien merkitys vanhemmuutta ja isä-lapsisuhdetta vahvistavana toimintana, ja isät myös esittivät tutkimuskyselyssä selkeän toiveen kaikentilaisille leireille. Koko perheen retkiä ja tapahtumia toivottiin myös paljon. Kun ajatellaan tutkimuksessa aiemmin mainittua toimivan parisuhteen merkitystä isien ja koko perheen hyvinvoinnin kannalta sekä muistetaan isien jaksamista tukeva perheen yhteinen tekeminen, perheelle suunnatut retket ja leirit toimivat konkreettisenä tapana tukea perheen keskinäistä vuorovaikutusta ja vanhemmuutta.

Parisuhteen haasteet eivät näkyneet kyselyssä, mutta silti isät toivoivat seurakunnan tai kunnan tarjoamilta perhettä tukevilta palveluilta eniten keskustelua, parisuhdeneuvontaa, vertaisryhmiä sekä parisuhdeleirejä. Perhekeskusten keskeiseksi tehtäväksi on määritelty vanhempien parisuhteen tukeminen ja tutkimus antaa viitteitä siitä, että parisuhteen tuelle on kysyntää.

On tärkeä huomata myös isien avovastauksissa esille tulleet toiveet saada työkaluja tunteiden hallintaan ja mahdollisuus tunnetaitojen opettelemiseen, liittyen sekä omaan itseen että lapsiin. Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat olleet

julkisessa keskustelussa ja mediassa esillä viime vuosina vahvasti. Koska tunteiden merkityksestä, tunnistamisesta ja tunnesäätelystä puhutaan nyt niin paljon, kenties vanhempien on aiempaa helpompaa puhua aiheesta ja esittää toiveita. Tunnetaitojen opetteleminen ja tunteiden käsitteleminen tukee isän identiteetin rakentumista ja vahvistaa keskusteluyhteyttä ja vuorovaikutustaitoja perheen sisällä. Myös avun hakeminen ja haastavista elämäntilanteista puhuminen helpottuu, jos tunteita osaa tunnistaa ja käsitellä rakentavasti. (Katajisto, ym., 2020. s. 22). Pidän tärkeänä tätä isien toivetta tunnetaitojen opettelemisesta. Toivottavasti tähän tartutaan paikallisesti, mutta myös yhteiskunnallisesti isyyden emotionaalisia näkökulmia ja tunnetaitoihin liittyvän tuen tarjoamista olisi syytä pitää vahvemmin esillä.

8 POHDINTA

8.1 Tulevaisuuden haasteet ja jatkotutkimusaiheet

Monessa seurakunnassa taistellaan kutistuvan talouden kanssa ja leirit ja retket ovat vähentyneet esimerkiksi pääkaupunkiseudun seurakunnissa merkittävästi. Tämä on iso harmi, sillä niillä on tutkitusti suuri merkitys ihmisille. Mäntsälän seurakunnan leiritoiminta on rikasta ja tutkimukseni perusteella tämän soisi myös jatkuvan tulevaisuudessa. Koska Mäntsälässä isien ja perheiden tukeminen ja vertaistoiminta on vahvaa ja monipuolista, yhteistyötä naapuriseurakuntien ja -kuntien kanssa voisi entisestään vahvistaa, jolloin Keski-Uudenmaan tarjonta isille kasvaisi entisestään. Monet isät toivoivat leirien lisäksi myös isien omia retkiä, leirejä ja harrasteryhmiä. Avoin ja ennakkoluuloton yhteistyön tekeminen eri toimijoiden välillä tukisi rikasta ja monipuolista palveluiden tarjontaa ja vähentäisi toiminnan henkilöitymisestä johtuvia riskejä toiminnan jatkumon näkökulmasta. Yhteistyö Mäntsälän kunnan ja seurakunnan välillä on ollut toimivaa ja tulevaisuuden kannalta entistä järkevämpää. Tiukkenevassa taloustilanteessa ja seurakuntien resurssien pienentyessä olisi hedelmällistä yhdistää resursseja ja

hyödyntää ammatillisen yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia entistä monipuolisemmin.

Tutkimukseen osallistuneista vain yksi isä ilmoitti olevansa eronnut, ei parisuhteessa elävä yksinhuoltaja. Yksi tärkeä jatkotutkimuksen aihe olisikin selvittää, johtuuko tämä yksinhuoltajien aliedustus vain sattumasta vai löytyisikö sille jokin selitys. Nyt syy yksinhuoltajien vähäiseen edustukseen tutkimuksessa jää arvailujen varaan. Onko niin, että alueella tapahtuva isätoiminta ei jostain syystä tavoita yksin asuvia yksinhuoltajaisia vai onko niin, että he eivät näe tarpeellisena osallistua tämän tyyppiseen toimintaan? Vai onko vähäisten vastausten määrään syynä se, että he eivät jostain syystä ole halunneet vastata kyselyyn isätoimintaan osallistumisesta huolimatta? Tätä kannattaisi tutkia lisää ja selvittää, jäävätkö yksin asuvat yksinhuoltajaisät jostain syystä toiminnan ja tuen ulkopuolelle tahtomattaan. On tutkittu, että ne heikoimmassa asemassa olevat lapsiperheet, jotka tarvitsisivat eniten tukipalveluja ja hyötyisivät niistä eniten, eivät koe saamaansa tukea riittäväksi. Kysymyksessä on usein puutteita palvelujen kohdentamisessa ja tiedon kulkuun liittyvistä haasteista eri palveluntarjoajien välillä. (Perrälä, ym., 2014, s. 238.)

Tutkimuksesta voi tehdä varovaisen johtopäätöksen, että monilapsiset isät hakevat isyydelleen tukea ja etsiytyvät isien vertaistoimintaan mukaan herkemmin kuin ne isät, joilla on vain yksi lapsi, mutta tätä pitäisi tutkia tarkemmin. Toisaalta monilapsisten perheiden isät saattavat myös kokea isyyden tuen ja vertaistoiminnan erityisen hyödyllisenä ja ovat halunneet vastata siksi kyselyyn. Mesiäislehto-Soukka (2005, s. 121.) tuo tutkimuksessaan esille erityisesti monilapsisiin uusperheisiin liittyvät vaatimukset tiedoissa ja taidoissa. Isältä edellytetään vahvaa tahtoa ja hänen tuelleen on jatkuva tarve. Isän vastuut ja velvollisuudet sekä jo todettu stressi lisääntyvät lasten määrän kasvaessa, joten myös isyyden tuelle saattaa näin ollen olla suurempi tarve. Voisi olla mielekäästä tutkia, minkälaista tukea ensi kertaa isäksi tulevat kaipaavat ja miten suurperheellisyys vaikuttaa isyyden tuen tarpeeseen.

Kartoittamalla syitä ja taustavaikuttuimia vertaistoimintaan osallistumiselle ja isyyden tuen palveluihin hakeutumiselle, voisi löytää mahdollisia aukkoja ja

kehittämisen kohteita palveluiden kohdentumisesta ja tarjonnasta isille. Voisi olla hyvä selvittää esimerkiksi, minkälaisia yhdistäviä tekijöitä osallistumisen taustalta löytyy, kuten tuore isyys tai haastava elämäntilanne. Tutkia voisi myös sitä, minkälaisia turvaverkostoja perheiden tukena on ja miten niiden olemassaolo tai puute näkyy isyyden tuen palveluihin osallistumisen taustalla.

8.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusprosessissa ja kaikissa sen vaiheissa olen pyrkinyt noudattamaan tutkimuksen yleisiä eettisiä periaatteita, joita ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

Tähän tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja vastaajat ovat täysi-ikäisiä. Vastaamalla kyselyyn he antoivat samalla suostumuksensa käyttää vastauksiaan tutkimuksen aineistona. Vastaaminen tapahtui anonymisti ja näin ollen myös tutkimusaineiston käsitteleminen tapahtui anonymisti. Anonymiteetin myötä luotiin mahdollisuus saada totuudenmukaisia vastauksia ilman suurta riskiä siitä, että vastaajat jättäisivät jotakin vastaamatta tunnistautumisen pelossa, mutta tuloksia tarkastellessa täytyy kuitenkin huomioida tutkimuksen tilaajan positio toiminnan toteuttajana ja ottaa huomioon sen mahdollinen vaikutus vastauksiin.

Tutkimuskysely koottiin huolellisesti ja sitä testattiin ennen lähettämistä. Otin tutkimusanalyysiä tehdessäni huomioon, että joidenkin kysymysten sisältö on voinut olla ohjaileva tai puutteellinen, jolloin jotakin arvokasta tietoa on voinut jäädä saamatta. Toisaalta avoimilla kysymyksillä halusin kompensoida tätä ja antaa mahdollisuuden tuoda esille asioita, jotka olisivat muuten jääneet kyselyn ulkopuolelle. Käytin myös tutkijan mahdollisuutta valita analyysivaiheessa tarpeelliseksi näkemiäni aineiston osia oman parhaaksi katsomani ymmärryksen mukaan ja tiedostan valintojen ja tulkinnan merkityksen työn luotettavuuteen liittyen.

Vastaajakato johtaa pohtimaan, ovatko sellaiset isät jättäneet vastaamatta kyselyyn, jotka eivät ole kokeneet isätoimintaa hyödyllisenä. Vastaajakato vaikuttaa myös tutkimuksen yleistettävyyteen. Tämä tutkimus antaa luotettavaa tietoa vain siitä, miten kyselyyn vastanneet isät ajattelevat isyyden haasteista ja voimavaroista sekä, miten he ovat kokeneet isyyden tuen ja vertaistoiminnan. Paikallisesti tuloksia voitaneen kuitenkin pitää yleistettävänä, mutta laajemmassa mittakaavassa tutkimustulokset ovat vain suuntaa antavia.

8.3 Ammatillisuuden kehittyminen

Opinnäytetyöprosessi on kokonaisuudessaan ollut hyvin opettavainen ja antoisa kokemus. Tutkimuksen tekeminen, tutkimusmetodeihin ja analyysimenetelmiin perehtyminen on kehittänyt osaamistani sekä lisännyt ymmärrystäni tutkimuksen toteuttamisesta. Tutkimusprosessin edetessä ammatillinen kykyni reflektoida ja jäsentää teoriatietoa on kehittynyt. Tutkimuksen myötä omat isyyttä ja tasa-arvoista vanhemmuutta koskevat puutteelliset ajatusmallit, näkökulmat ja epätasa-arvoistavat toimintatavat ovat paljastuneet ja ammatillisuus tästä näkökulmasta on saanut osakseen tarpeellista ravistelua.

Isätutkimukseen perehtyminen on opettanut, kuinka arvokasta on panostaa isyyden tukemiseen ja kuinka monipuolisesti isien saama tuki ja vertaistoiminta vahvistaa paitsi isiä ja heidän vanhemmuuttaan, myös koko perhettä. Olen yllättynyt siitä, kuinka epätasa-arvoisesti isät huomioidaan perheille suunnatuissa palveluissa ja olen myös yllättynyt omasta sokeudesta asian edessä. Toivon, että toimijat laajasti ottaisivat tarkasteluun omat toimintatapansa isien kohtaamisessa, palveluiden tarjonnassa ja sisällöissä, jotta asiassa tapahtuisi positiivista kehitystä.

Kirkon julistaessa ja painottaessa perhelähtöisyyttä, on seurakunnissa syytä pohdita, kuinka tämä toteutuu isien ja isyyden näkökulmasta. Jotta isätkin kokevat olevansa tervetulleita perheille suunnattuun toimintaan, vaatii se toimintaa järjestävältä taholta ajatusjumbua sen suhteen, kenelle he oikeastaan toimintaansa

kohdentavat ja millä tavalla he sen tekevät. Kuten aikaisemmin tutkimuksessa esitetään, viestinnällä on iso merkitys siihen, millaisia mielikuvia sen perusteella syntyy. Tällä hetkellä näyttää siltä, että ainakin osa koko perheelle kohdennetuista toiminnoista houkuttelee enemmän äitejä kuin isiä. Uuden perhevapaa-uudistuksen myötä isien määrän voisi olettaa kasvavan perheille kohdennettujen palveluiden käyttäjinä ja toiminnan järjestäjillä onkin suuri vastuu suunnitella ja mainostaa toimintaansa niin, että se on myös isiä kutsuvaa ja kohtaavaa.

Tutkimukseni on työelämän yhteistyökumppania hyödyttävä tuoden esille isyyden näkökulmia sekä isyyden tukemisen ja vertaistoiminnan merkityksiä. Tutkimus luo suuntaviivoja ja kehittämissuhteita sen suhteen, minkälaista toimintaa jatkossa olisi syytä toteuttaa. Isyyden tukeminen, tasa-arvoisen vanhemmuuden ja vanhempien parisuhteen vahvistaminen on tärkeää sekä paikallisesti, että myös laajemmalti yhteiskunnallisella tasolla. Isyyden tukeen resursoiminen tuottaa monenlaista hyvinvointia niin yksilötasolla isien ja perheiden näkökulmasta käsin, kuin myös yhteiskunnallisesti.

LÄHTEET

- Aalto, I. (2010). I Katsaus isyyden historiaan sääty-yhteiskunnasta nykyaikaan. Teoksessa J. Mykkänen, & I. Aalto. 2010, *Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa* (s. 15–38) Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 34.
- Alanen N, & Sassi T. (2020). *Ehjä perhe -toiminnan perheleirien vaikuttavuusselvitys*. Kriminaalihuollon tukisäätiö.
- Campbell, C., & Howard, D., & Rayford, B., & Gordon, D. (2015). *Fathers Matter: Involving and Engaging Fathers in the Child Welfare System Process*. PMC US National Library of Medicine. National Institutes of Health. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4389279/>
- Carlson, J., & Edleson, J.L., & Kimball, E. (2014). *First-time fathers' experiences of and desires for formal support: A multiple lens perspective*. https://escholarship.org/consent/qt40p3m25n/qt40p3m25n_noSplash_07a816053311cdfd9db0dfd6a5207ee2.pdf?t=ny2d18
- Eduskunta. (i.a.) *Perhevapaauudistus*. Saatavilla 20.10.2021. [Perhevapaauudistus \(eduskunta.fi\)](https://perhevapaauudistus.eduskunta.fi)
- Eerola, P. (2008). *Isyys liikkeessä. Tutkimus nuorista miehistä, isyydestä ja muutoksesta*. [Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto].
- Eerola, P., & Mykkänen J. (2014). Sitoutuminen ja vastuu isyyden alussa. Teoksessa Eerola, P., & Mykkänen J. (toim.) *Isän kokemus*. Gaudeamus.
- Garst, B., & Baughman, S., & Franz Dr, N., & Seidel, R. (2012). *Family Camp Impacts on Family Functioning*. Extension and Outreach Research and Scholarship. 14. Iowa State University. https://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=extension_research
- Hellstén, S., & Salonen, S. (2011). *Havainnot isien kohtaamisesta sosiaali- ja terveystalouksissa*. Ensi- ja turvakotien liitto ry.
- Hakulinen, T., & Laajasalo, T., & Mäkelä, J. (2019). *Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen: Teoriasta käytäntöön*. Terveystalouksen ja hyvinvoinnin laitos (THL). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-357-1>

- Halme, N. (2009). *Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo: Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <http://www.julkari.fi/handle/10024/79997>
- Hartikainen, H-K. (2015). *Isyys ja johtamisen taito -Mies, isä, johtaja*. [Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu].
- Huhtala, T. & Namuhuya, H. (2019). *Minäkö perhetyöntekijä? Kirkon kasvatuksen ja diakonian alojen työntekijöiden näkemyksiä perhetyöstä*. [Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu].
- Hynynen, N. (2013). *Tilaa isille. Tutkimuksesta nousevia kehittämissuhteita seurakunnan varhaiskasvatustyöhön*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].
- Hynynen, N. (2016). *Tilaa isille. Tutkimuksesta nousevia kehittämissuhteita seurakunnan varhaiskasvatustyöhön*. Teoksessa Valtonen, M., Sutine, P. (toim.) *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa*. Diak työelämä 6. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Juvenes Print Oy. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116389/Diak_Tyoelama_978-952-493-270-7.pdf?sequence=1
- Hyväri, S. (2005). *Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet*. Teoksessa Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.) *Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus*. Vastapaino.
- Hämäläinen, L. & Koistinen, M. (2012). *Diakoninen perhetyö Jyväskylässä - Työntekijöiden kuvauksia diakonisesta perhetyöstä Keltinmäen, Säynätsalon ja Vaajakosken alue seurakunnissa* [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].
- Jalkanen, A. (2007). *"Mukavia hetkiä äijäseurassa lasten ehdoilla"-Osallistuminen isä-lapsi-toimintaan ja sen merkitys isille ja perheille*. [Pro gradu. Jyväskylän yliopisto]. [LOPPUgradu \(jyu.fi\)](http://loppugradu.jyu.fi)
- Jyväskylän yliopisto. (2021) *Aineiston analyysimenetelmät*. Saatavilla 10.10.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmät>

- Jämsä, J. (2010). Miesten synnytyksen jälkeinen masennus. Teoksessa Jämsä, J & Kalliomaa, S. *Isyyden kielletyt tunteet*. (s. 60–74). Vammalan kirjapaino.
- Karvonen, S., & Lammi-Taskula, J. toim. (2014). *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Katajisto, K., & Laitinen, A., & Lappeteläinen, H., & Pitkänen, I. (2020) *Isätyökirja*. Isän näköinen -hanke. Grano oy.
- Keski-Uudenmaan sote. (2001). Saatavilla 28.10.2021. https://www.keski-uudenmaansote.fi/asiakasryhmien_palvelut/lapset-nuoret-ja-perheet/
- Kinnunen, T. (2006). *Vertaistuki erityislapsen vanhempain voimavarana*. [Pro gradututkielma. Jyväskylän yliopisto].
- Kirkon tilastot. (2021). saatavilla 28.10.2021. <https://www.kirkontilastot.fi/viz.php?id=185>
- Kivijärvi, S., & Rönkä, A., & Hyväluoma, J. (2009). Vanhemmuus arjessa: neuvottelua, hässäköitä ja hassuttelua. Teoksessa Anna Rönkä & Ulla Kinnunen (toim.) *Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa*. PS-kustannus.
- Koivulahti, E., Lope, M. (2014). *Isä parkissa. Isä-lapsi ryhmästä tukea isyyteen*. [Opinnäytetyö. Diakonia- ammattikorkeakoulu].
- Kumpulainen, E. (2018). *Isien kokemuksia huoltokiusaamisesta*. [Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto].
- Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto, (2021). Saatavilla 28.10.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/numerolukutaito/analyysi.html>
- Kääriäinen, A., & Hämäläinen J., & Pölkki P. toim. (2009). *Ero, vanhemmuus ja tukeminen*. Lastensuojelun keskusliitto.
- Kääriäinen, E. (2019). ”Entäs ne isät?” *Isyyden huomioiminen lapsiperhepalveluiden suunnitelmassa ja johtamisessa. Hallinnon näkökulmia isätyön kehittämiseen Kuopiossa*. [Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu].
- Laatikainen, R., & Vikström-Hytönen, K. (2018). ”Kuka superihminen muka pysyy...?” *Vanhemmuuden uupumuksen yhteys perhetyyppiin, koulutukseen, koettuun perheen toimeentuloon, lastenhankintaan ja*

stressitekijöihin sekä vanhempien vanhemmuuteensa toivoma tuki. [Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto].

- Lammi-Taskula, J., & Salmi, M., & Sauli, H. (2014). Lapsiperheiden toimeentulo. Teoksessa Karvonen, S., Lammi-Taskula, J. (toim.) *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).
- Mielenterveyden keskusliitto. (2016). Saatavilla 20.10.2021. <http://mtkl.fi/palvelut/vertaistoiminta/>
- Miessakit ry. (2015). *Nykyaikainen isyys kuulluksi, näkyväksi ja osallistuvaksi*. Miessakit 20 vuotta. Juhlavuoden artikkelisarja. <https://www.miessakit.fi/2015/03/03/nykyaikainen-isyys-kuulluksi-nakyvaksi-ja-osallistuvaksi/>
- Mesiäislehto-Soukka, H. (2005). Perheenlisäys isien kokemana-fenomenologinen tutkimus. Lääketieteellinen tiedekunta. Oulun yliopisto. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514277260.pdf>
- Mikkonen, I., & Saarinen, A. (2016). *Katsaus vertaistukeen*. Grano Oy.
- Mikkonen, I., & Saarinen, A. (2018). *Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla*. Tietosanoma.
- Mikkonen, I., & Saarinen, A. (23.10.2019) *Vertaistuki voimavarana*. Ajatushautomo Kompassi. <https://www.kompassi.org/vertaistuki-voimavarana/>
- Mykkänen, J. (2010). II Isyyden tutkimus Suomessa 1990–2010. Teoksessa Mykkänen, J., & Aalto, I. (2010). *Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa (s. 39–76)*. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 34. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/isyydenihanteet.pdf>
- Mykkänen, J., & Aalto, I. (2010). *Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa*. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 34. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/isyydenihanteet.pdf>
- Mäntsälän seurakunta. (i.a.). Saatavilla 28.10.2021. <https://www.mantsalanseurakunta.fi/>
- Nieminen, L. (2020). *Perheitä varten vai perheiden kanssa? Kirkon perhetyö työntekijän silmin*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].

- Oulasmaa, M., & Salonheimo, A. (2010). Stereotyyppiset isäkuvat. Teoksessa Juha Jämsä & Susa Kalliomaa (toim.) *Isyyden kielletyt tunteet*. (s. 21–29) Väestöliitto.
- Paajanen, P. (2005). *Eri teitä vanhemmuuteen -Kaksikymppisenä ja kolmekymppisenä lapsen saaneiden näkemyksiä perheellistymisestä ja vanhemmuudesta*. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos E 21/2005.
- Paajanen, P. (2006). *Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoivaisä*. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos E 24/2006. Helsinki.
- Perälä, M-L., & Halme, N., & Kanste (2014). Lapsiperheiden kokemus palvelujen saatavuudesta ja tuen riittävydestä. Teoksessa Karvonen, S., Lammi-Taskula, J. toim. 2014. *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. (s. 228–241). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).
- Rotkirch, A. (2010). *Milloin isä tuntee syyllisyyttä?* Teoksessa J. Jämsä & S. Kalliomaa (toim.) *Isyyden kielletyt tunteet*. Väestöliitto.
- Salmi, M., & Närvi, J. (2017). Pienten lasten vanhempien työmarkkina-asema, työn epävarmuus ja toimeentulo. Teoksessa Närvi, J., Salmi, M. *Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Salmi, M., & Lammi-Taskula, J. (2014). Työn ja perheen yhteensovittaminen hyvinvoinnin tekijänä. Teoksessa Lammi-Taskula, J., & Karvonen, S. *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Salmi, M., & Sauli H., & Lammi-Taskula, J. (2014). Lapsiperheiden toimeentulo. Teoksessa Lammi-Taskula, J., & Karvonen, S. *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).
- Seppälä, A. (23.4.2015). *Isyystutkija: Suomalaiset isät haluavat enemmän vastuuta*. Saatavilla 28.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-7950548>
- Sorsa, T., & Rotkirch, A. (2020). *Työ ja perhe ne yhteen sopii? Vanhemmuuden ja työn yhteensovittaminen suomalaisissa lapsiperheissä*. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos E43/2020.
- Suomen akatemia. (24.4.2021) *Tutkimusetiikka*. Saatavilla 16.8.2021. https://www.aka.fi/tutkimusrahoitus/vastuullinen-tiede/tutkimusetiikka/? t id=m2b39CzSIWApOwlpE_wlrQ%3d%3d& t uuid=7gQZuL2zQzGA5sH%2fqasYNg& t q=tutkimusetiikka& t tags=language%3afi%2csiteid%3a89e2ba17-5f81-4e18-a6e2-

[27ce1774d3e5%2candquerymatch& t hit.id=AkaFi Web Models Pages ArticlePage/ 339f244c-df4d-40bd-a2cd-69206997c7d7 fi& t hit.pos=4](https://www.aakafi.fi/web/models/Pages/ArticlePage/339f244c-df4d-40bd-a2cd-69206997c7d7.fi?hit.pos=4)

- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-a) Perhe. *Diakoninen perhetyö*. Saatavilla 27.9.2021 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/sosiaalinen-hyvinvointi-ja-ihmissuhteet/perhe>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-b) Perhe. *Perhelähtöinen työote ja yhteistyö*. Saatavilla 27.9.2021. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/aikuiset-ja-perhe/perheet>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-c) *Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat*. Saatavilla 27.9.2021. <https://evl.fi/documents/1327140/59727903/perhe-lahtoisenseurakunnansuuntaviivat-linjaukset.pdf>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-d) *Ovet auki -Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026*. Saatavilla 27.9.2021. <https://evl.fi/documents/1327140/77189567/suomen-ev.lut.kirkon-strategia-vuoteen-2026.pdf>
- Säyrylä, S. (2017). *Isyys ja elämän kriisit – isyyden merkitys, haasteet, voimavarat ja tuki* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
- THL. (2015). *Perhevapaita käyttävien isien työpakoilla perhevapaisiin suhtaudutaan myönteisesti*. Perhevapaatutkimus. Hankkeet ja ohjelma. Saatavilla 16.8.2021. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-jaohjelmat/perhevapaatutkimus/tuloksia/perhevapaita-kayttavien-isien-tyopaikoillavapaisiin-suhtaudutaan-myonteisesti>
- THL. (i.a.-a.) Saatavilla 28.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola/aitiysneuvola>
- THL. (i.a.-b.) Saatavilla 28.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/sukupuolitietoinen-viestinta>
- Tietoarkisto (i.a.). Saatavilla 29.10.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menettelmaopetus/kvanti/paattely/paattely/>
- Tuomivaara, T. (2005). *Tieteellisen tutkimuksen perusteet*. <https://www.mv.helsinki.fi/home/ttuomiva/Y125luku6.pdf>

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Tähtinen, J., Laakkonen, E., Broberg, M. (2011). Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Painosalama Oy.
- Uljas, T., & Rönkä, A., & Malinen, K., & Aunola, K. & Jokinen, K. (2021). *Vanhemmusrhyhmät vanhempien itsemystätunnon vahvistajana*. Perhe- ja pariterapialehti. <https://perhepolku.fi/wp-content/uploads/2021/05/vanhemmusrhyomat-vanhempien-itsemystatunnon-vahvistajana.pdf>
- Vaittinen, J. (2014). *Toipumiskulttuurit riippuvuudesta toipumisessa*. Tutkimus Hietalinnayhteisön asiakkaiden toipumiskulttuureista ja niiden vaikutuksista heidän toipumisprosesseihinsa [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].
- Vehkalahti, K., (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Saatavilla 29.10.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf>
- Viljamaa, M-L. (2003). *Neuvola tänään ja huomenna -Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki*. Jyväskylän studies in education, psychology and social research 212. Jyväskylän yliopisto.
- Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Wikipedia. *Mäntsälä*. Saatavilla 28.10.2021. <https://fi.wikipedia.org/wiki/M%C3%A4nts%C3%A4l%C3%A4>

LIITE 1.

KYSELYLOMAKE

1. Minkä ikäinen olet?

- alle 22 v.
- 22. -30 v.
- 31.-40 v.
- 41.-50 v.
- yli 50 v.

2. Minkä ikäisiä lapsia sinulla on? (Avoin vastaus)

3. Oletko

- avio/avoliitossa
- avio/avoliitossa uusperheessä
- eronnut, yksinhuoltajuus
- eronnut, yhteishuoltajuus
- etävanhempi
- leski
- leski, uudessa parisuhteessa
- joku muu:

4. Oletko osallistunut johonkin seuraavista:

- Mäntsälän seurakunnan järjestämään isä-/lapsitoimintaan?
- asiakasvastaanotto (Mäntsälän seurakunnan diakoniatyön tai Mäntsälän kunnan järjestämänä)
- Mäntsälän kunnan järjestämään isille suunnattuun vertaisryhmään?
- Johonkin muuhun isille suunnattuun toimintaan? Jos, mihin: (avoin vastaus)

5. Mitä ryhmään/ toimintaan osallistunee on tarjonnut sinulle? Voit rastiittaa useamman vaihtoehdon.

- auttanut jaksamaan arjessa
- vahvistanut isän identiteettiä itsessäni
- auttanut löytämään vahvuuksia isänä
- lisännyt itsetuntemusta
- tarjonnut vertaiskokemuksia
- vahvistanut tunteita
- luonut uusia ystävyssuhteita
- lievittänyt yksinäisyyttä
- tarjonnut tekemistä päiviin
- vahvistanut suhdetta omaan lapseen/ lapsiin
- vahvistanut parisuhdetta
- lisännyt ymmärrystä omiin tunteisiin ja ajatuksiin liittyen
- tarjonnut mahdollisuuksia tukea ja rohkaista toisia
- tarjonnut samaistumiskokemuksia
- tarjonnut rohkaisua ja kannustusta
- antanut mahdollisuuden puhua vaikeistakin asioista

- antanut nähdä ja kuulla tulemisen kokemuksia
- lisännyt tietoa
- vahvistanut yhteisöllisyyden kokemuksia ja tunteita
- tuonut iloa ja huumoria arkeen
- tarjonnut tukea hengellisyyteen
- mahdollistanut tunteiden purkamisen
- lisännyt itseluottamusta
- lisännyt voimavaroja
- ennaltaehkäissyt uupumista
- lisäksi avoin vastausvaihtoehto

6. Miten kehittäisit vertaisryhmätoimintaa? Avoin vastaus

7. Minkälaisia haasteita koet tällä hetkellä, jotka vaikuttavat perhe-elämään ja/tai isyyteen? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- stressiä
- paineita, jotka liittyvät työn ja perhe-elämän yhdistämiseen
- yksinäisyyttä
- huolta taloudellisesta pärjäämisestä
- huolta lasten terveyteen liittyen
- huolta lasten koulussa pärjäämiseen liittyen
- huolta omaan jaksamiseen liittyen
- huolta kumppanin jaksamiseen liittyen
- huolta kumppanin terveyteen liittyen
- huolta omaan terveyteen liittyen
- riittämätön yöuni
- puutetta omasta ajasta
- vaikeutta hallita omia tunteenpurkauksia (/puutetta tunteidenhallintakeinoista?)
- alkoholin liikakäyttöä
- huumeiden käyttöä
- lääkkeiden väärinkäyttöä
- perheen yhteisen ajan vähyyttä
- omien identiteetin löytäminen isänä
- perhe-elämään liittyvien vastuiden jakautuminen tasa-puolisesti
- Lisäksi avoin vastausvaihtoehto

8. Minkälaisia vahvuuksia sinulla on isänä? (avoin kysymys)

9. Minkälaiset asiat auttavat sinua jaksamaan arjessa? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- oma vapaa-aika
- perheen yhteiset vapaa-ajan tekemiset
- ystävien ja kavereiden tapaamiset
- kahdenkeskinen aika kumppanin kanssa
- musiikin kuunteleminen
- kulttuuri (esim. keikoilla, teatterissa, näyttelyissä, elokuvissa käyminen)
- lukeminen
- kirjoittaminen
- urheilu

- ruuanlaitto
- jokin muu harrastaminen
- vertaisryhmätoiminta
- vanhempi- lapsi toimintaan osallistuminen
- vetäytyminen yksin olemiseen kotona tai kodin ulkopuolella
- luonnossa liikkuminen
- kirkossa käyminen
- meditointi
- perheille suunnatuille retkille ja/tai leireille osallistuminen
- Lisäksi avoin vaihtoehto

10. Minkälaista vanhemmuutta ja perheitä vahvistavaa tukea toivoisit kunnalta/seurakunnalta? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

- ruoka-apua
- keskusteluapua
- parisuhdeneuvontaa
- lastenhoitoapua
- vertaisryhmiä
- mitä muuta tähän?

11. Minkälaisia palveluita toivoisit kunnalta/ seurakunnalta? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

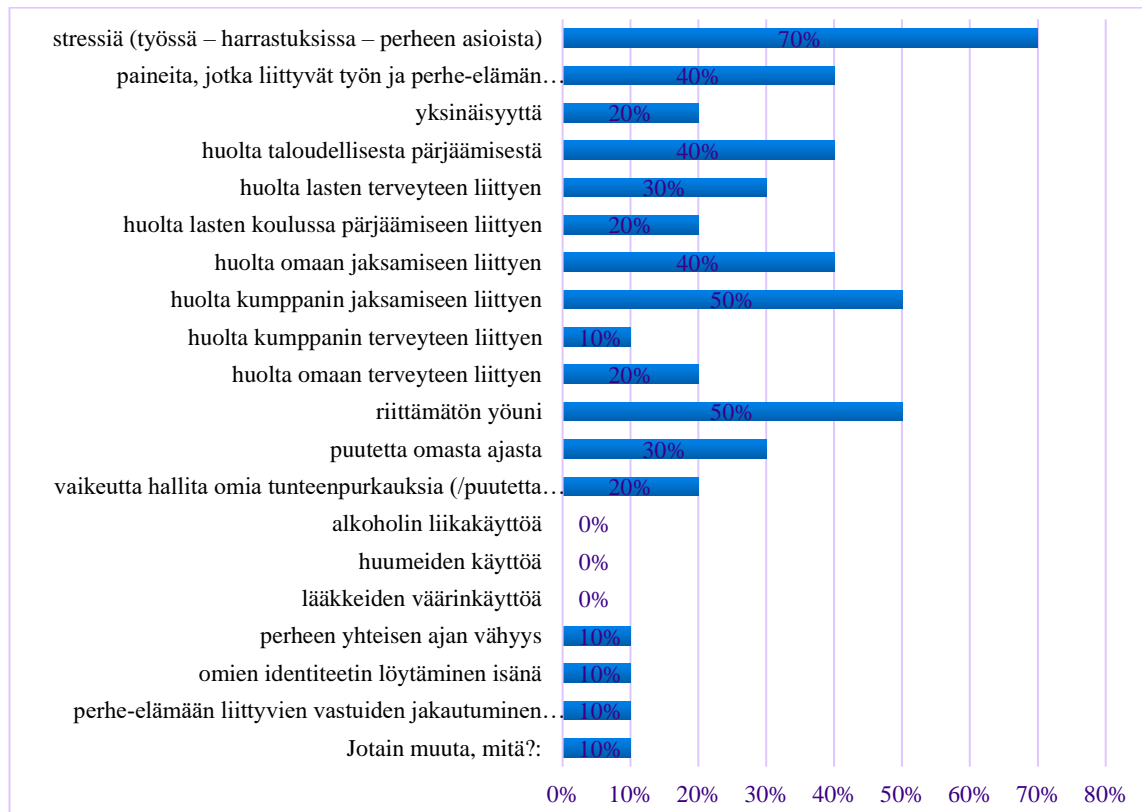
- vertaisryhmiä (minkälaisia?)
- isä- lapsi retkiä
- koko perheen retkiä
- isä-lapsileirejä
- koko perheen leirejä
- leirejä vain isille
- retkipäiviä vain isille
- parisuhdeleirejä
- kahdenkeskisiä tapaamisia perhetyöntekijän kanssa
- kahdenkeskisiä tapaamisia diakonin kanssa
- kasvattaja- iltoja, joissa vanhemmuuden/ perheiden asiantuntija luennoimassa
- lastenhoitoapua esim. kunnan/seurakunnan työntekijän tapaamisen ajaksi
- tapahtumia koko perheelle
- lisäksi avoin vastausvaihtoehto

12. Minkälaisia aiheita toivoisit käsiteltävän vertaisryhmissä? Avoin vastaus

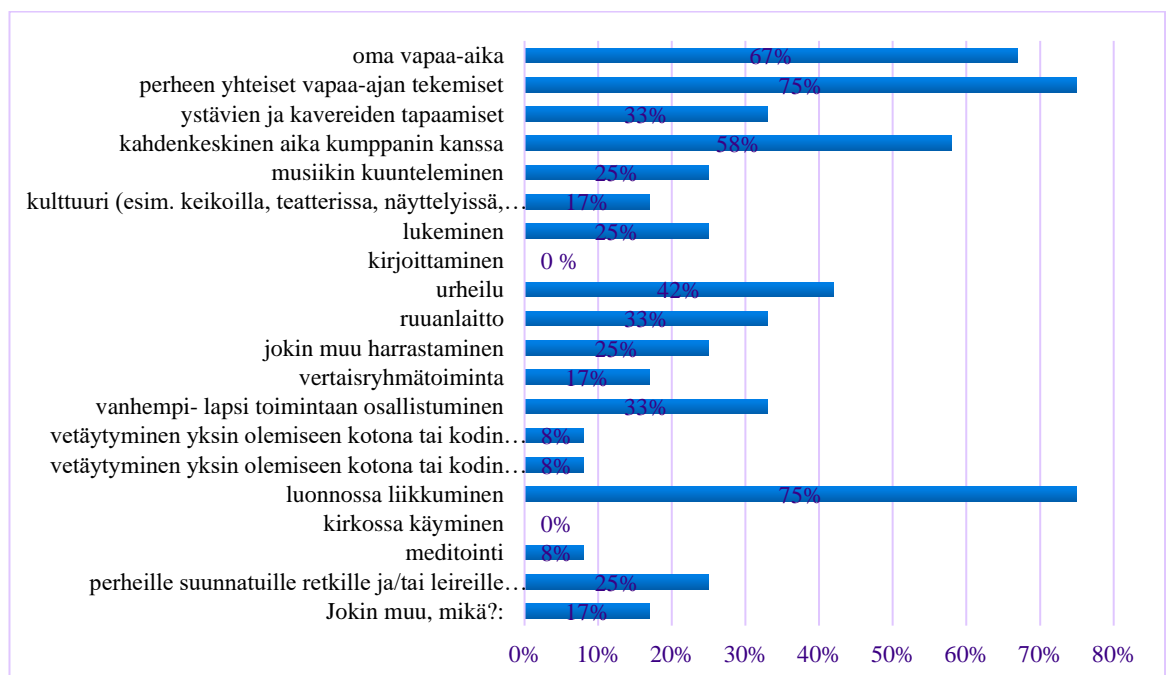
13. Mitä muuta palautetta haluaisit antaa tai mitä muuta haluaisit sanoa? Avoin vastaus

LIITE 2.

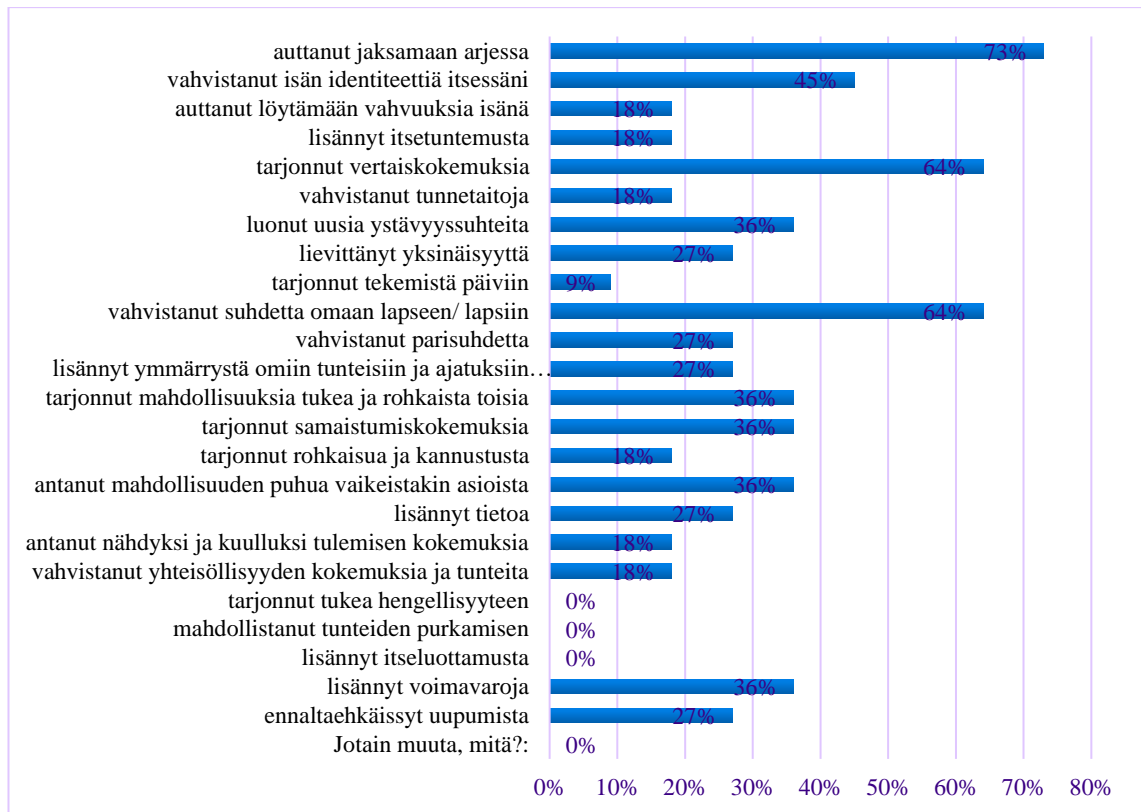
Taulukko 1:



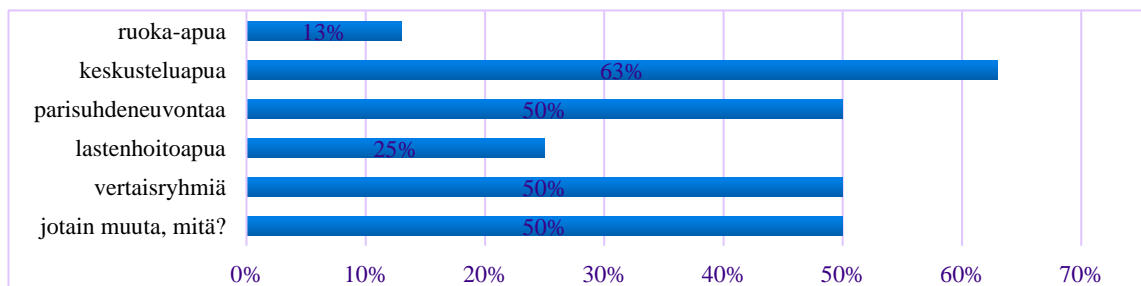
Taulukko 2:



Taulukko 3:



Taulukko 4:



Taulukko 5:

